

NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

NOVEMBER 2023

letnik 72, številka 11

4

POGOVOR Z JURIJEM BANKIČEM
Skrbi me, ker so naše gorske vasi prazne

7

RAFAELOVA DRUŽBA
Spominski obisk Raba in Krka

11

JEZIKOVNI KOTIČEK
Cvetličarka

Slavnostno odprtje prenovljenega Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju. Bruselj, 25. junij 2023

Diashow o odprtju
novega SPC v Bruslju
si lahko ogledate
na linku:
zvone-strubelj.eu

Navzoči duhovniki pri molitvi očenaša

Vzhodno krščanski liturgični napev

Gostujoči moški pevski zbor Rafko Fabiani iz Dobropolja

Nadškof in metropolit msgr. Stanislav Zore med blagoslovom prenovljenega SPC

Nadškof Stanislav Zore med blagoslovom nove kapele

V Bruslju se imamo radi: Povabljeni gostje med molitvijo očenaša.

Med slovesno sveto mašo za domovino

Hišni bend SPC pri odprtju in maši za domovino

NAŠA LUČ

Glasilno Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Janez Pucelj, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, e-naslova: rafaelova.druzba@siol.net in jpucej@web.de • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelih • Revijo podpira vladni Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

CENA IZVODA: 2,70 EUR • CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 29,70 EUR • CELOLETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 40,59 EUR • Švica 53,90 CHF • Velika Britanija 34,54 GBP • Avstralija 55,66 AUD • Kanada 54,45 CAD • ZDA 53,35 USD. V ceno je vštete 5 % davek na dodano vrednost in ustrezna poštnina, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. Cena za letalsko pošiljanje je 45,43 EUR • CELOLETNA NAROČNINA PRI POVERJENIKIH: Evropska zveza 35 EUR • Švedska 320 SEK • Švica 45 CHF • Velika Britanija 28 GBP • CELOLETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Münchna): Evropska zveza 35 EUR, plus poštnina • PLAČILO NAROČNINE: Naročniki v Sloveniji ter prejemniki po pošti v Sloveniji, na transakcijski račun pri NLB dd.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d. o. o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56 0201 4001 5204 714, SWIFT LJBASI2X • Naročniki, ki prejemajo revijo s slov. misije, plačajo župniku. • Naročniki po Evropi in svetu (pošiljke iz Münchna) nakažejo na račun: J. Pucelj - KirStift, BIB Essen eG, IBAN: DE96 3606 0295 0020 9400 26, BIC (Swift): GENODE1BBE, namen: za Našo luč.

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Družina d. o. o. • Naslovnica: Jurčki, foto: Ajda Vučajnik • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, e-naslov: rafaelova.druzba@siol.net
www.rafaelova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d. d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Liebigstr. 10, 80538 München, T (*49) 089 2193 7900, M 0173 9876 372, F (*49) 089 2193 79016, predsednik: msgr. Janez Pucelj

POGOVOR Z JURIJEM BANKIČEM	4
Skrbi me, ker so naše gorske vasi prazne	
RAFAELOVA DRUŽBA	7
Spominski obisk Raba in Krka	
SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM	
Premisleki, Novice	9
Kdo dejansko vlada v Sloveniji?	10
JEZIKOVNI KOTIČEK	11
Cvetličarka	
FOTOTEKA RAFAELOVE DRUŽBE	12
Prvo birmovanje v slovenski cerkvi	
ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI	13
Veličastna obletnica muzeja Ormož–Ptuj	
ŽUPNIJE	13
ZGODBA	23
KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO	24

Z listopadom skozi križpotja

Jesen ne prizanaša s slabimi novicami. Kar zadeva mednarodno dogajanje, je v ospredju napad na Izrael, ki ima svoje odmeve povsod po svetu. Če človek še nekoliko razume navijaško odobravanje tega brezmejno brutalnega nasilja med muslimanskimi državami oziroma pripadniki, pa je naravnost neverjetno, koliko razumevanja in sprevačanja je tudi med prebivalci zahodnega sveta, vključno z akademsko sfero.

Če pogledamo skupine, ki bolj ali manj odkrito simpatizirajo s temi terorističnimi akcijami, vidimo, da se v veliki meri pokrivajo z ljudmi, ki enako ne znajo ali nočejo razločiti, kdo je agresor in kdo napadeni v primeru vojne, ki jo je Rusija sprožila v Ukrajini. Zanimivo je, da v isti preseki ljudi padejo tudi zanikovalci medicinske znanosti v primeru cepiv in zadnje epidemije s korona virusom. Jasno je, da gre pri teh ljudeh za nezmožnost videti stvari z neko osnovno modrostjo, tako da so podvrženi tudi vrsti drugih nezmernosti. Zato ni čudno, da jih največ najdemo na raznih skrajnostih političnega prostora. Površni analitiki temu rečejo skrajna levica in skrajna desnica, a če vse skupaj motrimo nekoliko bolj temeljito, vidimo, da gredo do neke mere resda vsak svojo pot, a na koncu padejo v isti koš, na koncu gre za eno samo skrajnost. Pri skrajnosti tako navsezadnje pravzaprav ni težava predznak levo – desno, ampak skrajnost sama.

Tudi razmere doma niso posebej razveseljive. Vtis je, da se stvari nekako osipajo, skladno s starodavnim slovenskim imenom za november, ki označuje osrednje jesensko dogajanje. A tudi v tem je neka perspektiva. Ne da bi zapadali ceneni nostalgiji, nam bolj umirjeni čas po poletju ponuja možnost, da se nekoliko ustavimo. Listopad ne predstavlja le naravnega pojava, ko narava preide v mirovanje in se zemlja pripravi na zimski počitek. Globlji pomen tega izraza odraža tudi čas premišljevanja, priprav in notranjega zorenja. Za vsakogar, ki se temu ne upira.

Prvo dimenzijo nam ponujajo prazniki čisto na začetku meseca, ko se spominjamo naših rajnih. Kdor se zaveda, kako krhko je človeško življenje, ga že to znatno varuje pred ekstremi, ki smo jih omenjali na začetku tega razmišljanja. Spravlja nas v človeške mere, obenem pa naša dejanja uglašajo z vrednejšimi ideali, kot je vsakdanje pehanje za tem in onim.

Druga dimenzija listopada pa je povezanost s tradicijo, še posebej z jezikom, kulturo in naravo. Vabi nas k raziskovanju naše bogate dediščine v vsem naštetem. Nikoli ne vemo, kdaj smo ključni element, da se neka slovenska beseda z zamenjavo generacij ne izgubi, da neka starodavna ljudska melodija ne odide z nami v grob, da neka tisočletna modrost ne izgubi domovinske pravice, ali da se nek častljiv narodni običaj ali lepa družinska navada ne izkorenini. Iz take ponižne prizemljitve, iz takega humusa, iz take zraslosti nastajajo trdni značaji in uravnovešenost, ki zna najti pravo smer tudi v najbolj zmedenih križpotjih sodobnega sveta.

Lenart Rihar

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

ANGLIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON
 62, Offley Road, LONDON SW9 0LS
 T/F (*44) 020. 7735 6655
 M +44 736 53 53 900
<http://www.skm-london.org.uk>
 e-naslov: info@skm-london.org.uk

AVSTRILA
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ
 Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN
 M (*43) (0)660-657-94-33
 duhovnik: Matija Tratnjek
 e-naslov: info@spc-dunaj.net
www.spc-dunaj.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC
 Mariahilferplatz 3, 8020 GRAZ
 T (*43) 0316. 7131 6924
 župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

PREDARLSKO
 oskrbuje: mag. David Taljat (glej Švica)

SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL
 Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITAL
 župnik: mag. Jože Andolšek
 St. Primož 65, 9123 Št. Primož
 T (*43) 042. 3927 19

BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ
 Av. de la Couronne 206
 1050 Bruxelles / Ixelles
 T (+32) 02. 64 77 106
 M (*32) 0489. 783 532
 župnik: dr. Zvone Štrubelj
 e-naslov: zvones@gmx.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISDEN
 Guill. Lambertlaan 36, BE 3630 EISDEN
 T/F (*32) 089. 7622 01
 župnik: Gregor Semrl
 e-naslov: semrl.gregor@gmail.com

FRANCIJA
DELEGATURA – AUMONERIE NATIONALE DES SLOVÈNES DE FRANCE
 Moulin de Thicourt, 57380 THICOURT
 Tel – Fax (*33) 03. 8701 0701
 e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ
 Slovenske maše so v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Chatillonu
 župnik: dr. Zvone Štrubelj (glej SPC Bruselj)
 diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guilloire,
 78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66
 e-naslov: valant.ciril@wanadoo.fr

SLOVENSKA KAT. MISIJA MERLEBACH
 14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH
 T (*33) 03. 8781 4782,
 T mlin (*33) 03. 8701 0701
 župnik in delegat: Jože Kamin,
 e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA
 Vse informacije pri delegatu J. Kaminu (glej zgoraj)

HRVAŠKA
SLOVENSKA KAT. SKUPNOST ZAGREB
 oskrbovana iz Slovenije. Informacije:
 dekan Anton Trpin, T (*386) 07 338 00 15
 Trubarjeva 1, 8310 Šentjernej
 e-naslov: zupnija.sentjernej@rkc.si

ITALIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA RIM
 Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA
 T (*39) 06.7184 744, F 06. 712 99 910

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST MILANO
 cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4
 informacije: Karel Bolčina, M (*39) 338 195 8889
 e-naslov: donkarel@tiscali.it

NEMČIJA
KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA SLOVENCEV PO SVETU
 govorec: msgr. Janez Pucelj
 Liebigstr. 10, 80538 München
 T (*49) 089.2193 7900, M 0173.9876 372
 F (*49) 089. 2193 79016
 e-naslov: jpucejl@msn.com
jpucejl@web.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA BERLIN
 Kolonnenstr. 38, 10829 BERLIN
 M (*49) 175.2462 425
 župnik: Izidor Pečovnik
 e-naslov: izidor.pecovnik@erzbistumberlin.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN
 ne obstaja več.
 Vse informacije dobite pri koordinacijski službi
 in <http://www.slomissija-essen.de/>

SLOWENISCHE KATH. SEELSORGE – LIMBURG
 Hühnerweg 25, 60599 FRANKFURT
 T (*49) 0178 9755991;
 duhovnik: p. Andrej (Andrzej) Koch
 e-naslov: koch.andrzej@gmail.com

SLOVENSKA KAT. MISIJA MANNHEIM
 ne obstaja več.
 Vse informacije dobite pri koordinacijski službi
 (glej zgoraj).

SLOVENSKA KAT. MISIJA STUTTGART
 Staffenbergstr. 64, 70184 STUTTGART
 T (*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675
 F (*49) 0711. 2361 331
www.skm-stuttgart.de
 župnik: Aleš Kalamar
 T (*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228
 e-naslov: aleskalamar@gmail.com
 župnik v pokoj: Martin Retelj
 e-naslov: reteljmartin@gmail.com
 M 0049 173 4772 422

SLOVENSKA KAT. MISIJA AUGSBURG
 Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg
 T/F (*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313
 župnik: Roman Kutin
 e-naslov: roman.kutin@gmx.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ULM
 Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM
 župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA MÜNCHEN
 Liebigstr. 10, 80538 MÜNCHEN
 T (*49) 089. 2219 41, F 089. 2193 79016
www.skgmuc.com
 e-naslov: slowenischsprachige-gemeinde.muenchen@ebmuc.de

župnik: Janez Pucelj; T (*49) 089. 2193 7900
 e-naslov: jpucejl@msn.com
jpucejl@web.de
 župnik v pokoj: Marjan Bečan
 diakon Ralph Prausmüller
 e-naslov: ralphprau@gmail.com

SRBIJA
SLOVENSKA KAT. SKUPNOST BEOGRAD
 Župa sv. Cirila i Metoda
 Požeška 35, 11030 BEOGRAD
 T (+381) 11 30 56 120
 MT (*381) 665 105 509
 župnik: Lojze Letonja CM
 e-naslov: lojze.letonja@gmail.com

ŠVEDSKA
SLOVENSKA KAT. MISIJA GÖTEBORG
 Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG
 M (+46) (0)708 278757
 T (+46) (0)31 7115421
 župnik: Zvonko Podvinski
 e-naslov: zvone@telia.com;
 zvone.podvinski@rkc.si

ŠVICA-LIECHTENSTEIN
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ZÜRICH
 Naglerwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH
 T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948
 spletna stran: www.slomissija.ch
 župnik: mag. David Taljat
 e-naslov: slomission.ch@gmail.com

Skrbi me, ker so naše gorske vasi prazne

K besedi smo povabili našega lanskoletnega predavatelja na Romanju treh Slovenij Jurija Bankiča (Giorgio Banchig) iz Landarja, novinarja, publicista, neumornega kulturnega delavca, predvsem pa poglobljenega poznavalca zgodovine Beneške Slovenije.

> Nam lahko za začetek geografsko nekoliko opredelite Beneško Slovenijo?

Ime Beneška Slovenija prihaja iz dejstva, da je bilo to področje približno 370 let naseljeno s Slovenci pod Beneško republiko, in sicer od leta 1420 do leta 1797. To je bilo obdobje, ko so Slovenci na tem področju od Rezije do Terske in Karnajske doline, do Nediških dolin in Idrske doline pod Beneško republiko uživali neko avtonomijo, upravno in tudi sodno. To pomeni, da je imela vsaka vas svojo skupščino, ki so jo sestavljali družinski gospodarji, in ti so upravljali skupno imetje, skrbeli za cerkev, sodili majhne prekrške ... Potem so imeli tudi sodišča, ki so jih imenovali banke, in sicer v Landarju in v Gorenji Mersi. V Landarju za Nadiško in Sovodenjsko dolino, v Mersi pa za Arbeško in Rečansko dolino. Potem od 17. stoletja je bila banka tudi v sedanji Dreški občini, to se pravi na meji s Slovenijo. Dreška občina je s cerkvama Štoblank in Marija Devica do konca 18. stoletja spadala pod župnijo Volče v Soški dolini. Vse to področje se imenuje Benečija oz. Beneška Slovenija – prav zaradi tega zgodovinskega obdobja pod Beneško republiko.

> Torej tudi Rezija spada pod Beneško Slovenijo?

Ja, zgodovinsko spada pod Beneško Slovenijo. Oni se sicer nimajo za Benečane, kot nekateri tudi nočejo biti Slovenci, vsekakor zgodovinsko pa je tako. Zato velikokrat, da bi se bolje razumeli, pravimo, da so Benečija Terske in Nadiške doline, Rezijo pa pustimo zunaj, da se izognemo težavam. Ampak zgodovinsko je Rezija spadala pod Beneško republiko.

> Kako pa je s poimenovanjem, kaj je prav: Benečija ali Beneška Slovenija?

Pravilno bi bilo Beneška Slovenija, ker je Slovenija pod Benetkami. Benečija je italijanska dežela, v italijanščini pravimo Veneto. Še zdaj obstaja dežela Veneto. Skratka, pravilno bi bilo Beneška Slovenija, ampak da bi stvar poenostavili, da bi porabili manj besed, pravimo krajše Benečija.

> Zdaj, ko smo razjasnili te osnovne pojme, ali nam lahko poveste na kratko o svojem odraščanju? Od kod ste? Kakšno šolo ste obiskovali?

Jaz sem doma iz Landarja iz številne družine, sem zadnji od osmih otrok. V bližnji vasi Tarčet sem obiskoval osnovno šolo, potem sem študiral nekaj let v semenišču. V Rimu sem diplomiral iz bogoslovja, nato sem učil nekaj let v Rimu, Torinu in Vidmu, leta 1980 pa sem prevzel uredništvo Doma, ki sem ga nato več kot 30 let urejeval in tudi zdaj ne počivam.

> Kakšno je bilo vzdušje skozi čas vaše mladosti: pred šolo, v času šolanja in kasneje? So bile kakšne razlike?

Doma, na vasi ... je bilo zelo živahno, je bilo veliko ljudi, veliko otrok. Delo je bilo trdo, ker smo vsi živeli od kmetijstva, živinoreje, in smo delali skoraj vse ročno, ker takrat ni bilo strojev. Potem pa se je počasi vse spremenilo. Kot vidite, so doline zapuščene, pokrite z gozdom, in kjer so bili travniki, je zdaj gozd, in kjer so bile njive, so pa travniki. In to je žalostno. To je rezultat na eni strani odsotnosti države oziroma dežele, da bi ljudem pomagala ostati na svojem ozemlju; na drugi strani pa je to tudi rezultat dejstva, da so nam ukradli dušo. Tako nismo imeli povezave z zemljo, z našo kulturo, in tako je bilo lažje oditi. Nismo imeli vzroka, zakaj ostati; delo je bilo težko ali pa ga ni bilo, niso hoteli, da smo Slovenci, nismo poznali svoje kulture in svoje zgodovine in tako ... ni bilo motivacije držati se svojih korenin.

> Kako pa je bilo z uporabo slovenščine, ko ste bili še otrok?

To je bilo vse v narečju. V vsakdanjem življenju, v družini, na vasi, potem v cerkvi pa že ne, vsaj v landarski župniji. Takratni župnik je bil zelo proti. Je odpravil vse pesmi, molitve, čeprav je bil, kot pravijo, slovenskega rodu, saj se je rodil v Podklapu, v občini Fojda. Je poznal situacijo in je bil zelo proti. V župnijah, kjer so bili zavedni slovenski duhovniki, se je ohranila slovenska beseda.

> Kako se je rodilo vaše zanimanje za zgodovino? Je bil kakšen poseben dogodek?

Ne, ni bilo posebne dogodka. Najprej je bila radovednost in potem tudi osebna nuja, da spoznam, kdo sem, od kod prihajam, kje živim, kaj je tisto, kar vidim okoli sebe. Na primer Landarska jama vsebuje zgodovino Benečije. V šoli seveda

Jurij Bankič

nisem nikoli slišal ene besede o zgodovini naših krajev. Tako sem bil po eni strani radoveden, po drugi pa skoraj prisiljen, da bi spoznal našo zgodovino, našo kulturo, pravzaprav samega sebe.

> So katera področja zgodovine, ki vas bolj zanimajo?

Ne, saj je zgodovina kot ena veriga, ne moreš ločiti enega časa od drugega, enega dogodka od drugega, vse je povezano. In ne moreš razumeti nekega dogodka, če ne veš, kaj je bilo prej in kaj je bilo tako.

> Iz višarskih dnevov se spomnimo vašega pripovedovanja, da je bilo v času fašizma na neki način lažje kot po vojni.

To je paradoks in veliko Slovencev ne razume tega. Seveda, jaz nisem živel pod fašizmom, ampak te stvari berem v dnevnikih duhovnikov. Ravno zdaj za Dom berem in prepisujem osebni dnevnik Antona Kufola, ki je vsak dan zapisal nekaj vrstic; in iz teh zapisov se da razbrati, da ni bilo tako grozno, da je sicer bilo preganjanje, da so bile kontrole, duhovniki so bili zasledovani, ampak po drugi svetovni vojni je bilo še hujše. Zdaj vemo, zakaj se je to zgodilo. Ker so bile tajne organizacije, ki so preprečile vsako priznanje Slovencev na našem teritorju. Oni so začeli govoriti, da nismo Slovenci, da ni potrebna nobena zaščita in podobno. In vse to je povezano tudi s pomanjkanjem vsake pomoči na področju ekonomije, sociale itn. Tako so se takoj po vojni ljudje začeli izseljevati. Nekateri naši vojaki, ki so se vrnili iz Rusije, so leto kasneje že odšli v belgijske rudnike.

> Če se še malce vrneva v čas fašizma. Zakaj mislite, da takrat na področju Beneške Slovenije niso izvajali tako močnega pritiska kot recimo drugod?

Dejstvo je, da so vsaj nekateri duhovniki, predvsem v odmaknjenih gorskih vaseh, vztrajali pri pridiganju po slovensko. V dolini je bilo več kontrole. V vseh vaseh so bili orožniki, so vedeli, kaj se dogaja, medtem ko je bilo v gorah te kontrole manj.

Na grobu narodnega buditelja Ivana Trinka v Tarčmunu

> **Je bil razlog tudi prepričanje Italijanov, da je Beneška Slovenija tako ali tako njihov teritorij in bo slej ko prej italijanski?**

To je bil seveda cilj – poitalijančiti do konca. To se je začelo že leta 1866 oziroma po mojem mnenju že po koncu Beneške republike. Že v prvem obdobju Napoleonovega vladanja v Furlaniji so bila dana navodila šolam, da se ne sme spregovoriti domače besede. Že takrat.

Benečani smo se na plebiscitu leta 1866 odločali za Italijo tudi zato, ker je Avstrija odpravila vse naše avtonomije, skupna posestva: gozdovi in pašniki so bili skupno imetje vseh. Avstrija pa je vse prodala, privatizirala recimo in naši ljudje so bili proti.

> **Kaj pa povojni čas? Je bilo označevanje slovenstva s komunizmom nevednost ali je šlo za zvito taktiko, da je bil Slovenec na tak način takoj negativno opredeljen?**

To je bila taktika. Ker so Slovenci živeli v komunistični Jugoslaviji, se je razširila miselnost, da so tam vsi komunisti. In iz tega je sledilo, da kdor hoče biti Slovenec, hoče biti komunist. Neumnost.

> **Je bila kakšna razlika v razmerah med Nadiškimi in Terskimi dolinami? Koliko so bile povezane nekoč in koliko so danes?**

V preteklosti niso bile dosti povezane. Nismo imeli enega skupnega središča. Vsaka dolina je imela svoje središče v Furlaniji, in zato nismo bili dosti povezani. Edina povezava so bili duhovniki, ki so bili iz Nadiških dolin in so službovali tudi v Terskih dolinah in obratno. To je bila edina povezava tudi jezikovno. Ti duhovniki so govorili nekakšen cerkveni jezik, ki so ga razumeli vsi, tudi v Terskih dolinah.

> **Ampak so bile potem tudi razlike ... če je bilo tako malo povezav, ali so bile razlike v teh dveh dolinah, na primer, v navadah, v načinu življenja?**

V načinu življenja recimo, da ni bilo razlike, vsi smo živeli od pridelkov zemlje, imeli smo živino, imeli smo podobno življenje. Ekonomija je bila enaka, na socialnem področju je bilo podobno, le narečja so bila drugačna, ampak smo vse razumeli.

> **Katere slovenske osebnosti bi izvzeli kot posebej pomembne v zgodovini Beneške Slovenije? So bili to samo duhovniki? Če jih je veliko, jih lahko samo naštejete ...**

Jurij Bankič, je bil med leti 1996 in 2015 deželni predsednik Sveta slovenskih organizacij - SSO za Videmsko pokrajino.

S predsednikom Borutom Pahorjem pred SMO – Slovenskim multimedialnim oknom

Ne, duhovniki so bili skoraj edini intelektualci. Na verskem področju, tudi na kulturnem, jezikovnem. Ostale osebnosti, ki smo jih imeli, so se morale vključevati v italijanski kulturni svet. Drugače niso imeli perspektive. Edini je bil Anton Klodič, vitez Sabladoski. On je pisal v slovenskem jeziku. Posebej si je prizadeval za organizacijo ljudskih in srednjih šol tudi v slovenskem jeziku in jim s tem dal močan zagon. Objavil je nekaj pomembnih publikacij s pedagoško in didaktično vsebino. Laiki so se morali še bolj prilagoditi italijanskemu življenju. Imeli smo tudi univerzitetne profesorje, npr. Bruna Guyona, ki je na neapeljskem zavodu za orientalistiko poučeval srbohrvaščino in slovenščino, Francesca Musonija, ki je dobil privatno docenturo in leta 1915 stolicco za geografijo v Palermu, vendar tega mesta ni sprejel, ker je bil leta 1914 izvoljen za pokrajinskega svetnika v Vidmu.

> **Kaj pa med duhovniki?**

Najpomembnejši je bil msgr. Ivan Trinko, pesnik, filozof, geograf, politik ... Na drugo mesto bi dal Antona Kufola, ki je bil iz Plešič, v občini Tipana. Kufolo je bil res popolnoma ukoreninjen v kulturo, v življenje naših ljudi. Veliko je študiral, raziskoval, zbiral narodno blago, pisal dnevnike. Raziskoval je zgodovino, kulturo, bil je v stiku z raznimi jezikoslovci. France Bevk ga je obiskal vsaj trikrat in po njem oblikoval lik kaplana Martina Čedermaca. Pred Trinkom bi omenil še Petra Podreko, ki je tudi bil dober pesnik, in pa Ivana Obalo, ki je najprej deloval v Istri in potem na Koroškem. V času fašizma je bil Jožef Kramar eden najbolj bojevitih duhovnikov. Skoraj vsi duhovniki so bili zavedni Slovenci. Bili so intelektualci. Razmišljali so o svojem poslanstvu, o usodi našega naroda. Delovali so za ljudi in za kulturni razvoj.

> **Raziskovali ste beneški plebiscit, ki se je zgodil oktobra 1866. Le ena oseba naj bi glasovala proti priključitvi h Kraljevini Italiji.**

In to je bil duhovnik Valentin Bledič, doma iz Utane, v občini Sveti Lenart. Ta dogodek je v narečju zapisan v moji knjigi Ob zvoku remonike. To

pričevanje pa sem našel le v Trinkovem koledarju za leto 1966 in je zapisano v narečju: »Tuole je pravu ranik Flip – Buog mu daj večni mir – ta 'z Gorenje Mierse: Biu sam puob tekrat, ko su Talijani paršli k nam. Bila je nedelja 8. oktobra, pravilno 21. Vabljeni smo bli usi po maši na Barbje. Saj vesta, kaj so Barbje, te velik traunik mies treh vasi: Podutano, Mierso an Škrutove. At tode je bila stara pot, ki je pejala u Čedad. Paršlo je tarkaj folka, ki se ni moglo ga prešet: možje, žene, stari, mladi an naši duhovniki z rancim famoštram Bankičem ured. Šjor Giovanni Blažič, ki je biu oficir u savojški vojski, je nagovarjau na glas ljudi, de kadar daržavni komesar poreče Viva Italia [Živela Italija], usi bomo upili: Si, si! [Da, da!]. No, kadar je komesar zaueku, pre Valentin Bledič, Lenčin ta 'z Utane, sveti an nadužni človek, ga je motu an ga je uprašu, al se kaj hudega zapade, če se reče ne. Nič, nič, je odgovorui vas začuden mož. Pre Valentin je nadaljevau: Ben, če je takuo, rečem ne. An potlè je mirno obarnu harbat an šu. Use je ostarmielo.«

V drugih krajih so imeli glasovnico v roki »Da« in z »Ne«, tako so komisariji lahko videli, kaj so ljudje volili. Zato so vsi volili za »Da«. To je demokracija, ne? V Benečiji še glasovnic niso imeli. Šli so tja na travnik in ko je prišel komisar, je rekel »Viva Italia« (»Živela Italija«), oni so zakričali »Si, si!« In to je bil plebiscit.

> **Ampak kaj je botrovalo temu, da so bili vsi za priključitev h Kraljevini Italiji? Je bil to lep spomin na Beneško republiko?**

Leta 1866 je bil plebiscit v Benečiji, Venetu in Furlaniji. Bilo je takšno vzdušje. Italijani so že leto poprej začeli z močno propagando. Hodili so po vaseh s harmoniko (remoniko) in kričali »Viva Italia in kralj Viktor Emanuel II.«. Tudi vsi bogataši, vsi, ki so imeli kapital, so bili proti Avstriji in so pričakovali, da bo pod Italijo bolje. Poleg tega pa je bil odnos Avstrije do naših ljudi zelo slab. Avstrija jim je prodala skupno vaško imetje. Ni jim priznala ne jezika ne avtonomije, ki so jo uživali pod Beneško republiko. Tako so pričakovali, da jim bo Italija avtonomijo vrnila. Mislim, da so jim tudi obljubili, da jim bodo dali slovenske šole.

> **Ali je bilo sploh kaj slovenske zavesti? Je bilo sploh kaj narejeno v to smer ...?**

Je, bila je tudi slovenska zavest, seveda. Domači župani so leta 1850 in potem še leta 1861, se prvi pet let pred plebiscitom, poslali dve spomenici avstrijskim oblastem z dvema zahtevama: po sodišču prve stopnje s sedežem v Špetru, glavnem

središču okraja, in po uradnikih in sodišču dodeljenem osebnju, ki naj poznajo, govorijo in pravilno pišejo poleg italijanščine tudi slovenski jezik, katerega govorijo izključno v tem okraju. Avstrija jim ni v ničemer ugodila, ampak jim je za nameček prestavila sodišče iz Špetra v Čedad. In tako so morali naši ljudje, ki so bili skoraj vsi nepismeni, hoditi v Čedad s tolmači.

> Benečija bi se v vsakem primeru priključila Italiji, saj so o tem odločali mednarodni diplomatski krogi in ne ljudstvo. Izid take ali drugačne ljudske volje ne bi ničesar spremenil. Zakaj je bil potem plebiscit sploh izveden?

Plebiscit je bil demonstrativen. Pred evropsko javnostjo so hoteli dokazati, da so ljudje volili za Italijo.

> Kakšno pa je mnenje v italijanskem zgodovinsko pisju glede plebiscitov, ki so združevali Italijo? Je več takih zgodovinarjev, ki so opazili prevare in manipulacije?

Ja, v zadnjih desetletjih se je začelo pisati o tem. Jaz citiram Indra Montanellija, ki je bil desničar, torej nacionalist, on je prvi pisal, da je šlo za prevaro. So pa še drugi. Danes nihče ne govori o plebiscitu kot o nekem relevantnem dejstvu ...

> Kaj pa učenci v italijanskih šolah? Kaj slišijo v zvezi s plebiscitom?

Zdaj ne vem, kaj slišijo. Vsekakor mislim, da ni več toliko nestrpnega duha. Mi smo živeli še pod tistim nacionalističnim duhom: »Viva Italija« itn. Po drugi sv. vojni je bilo tega še veliko.

> Kaj je botrovalo temu, da se je ta sovražni duh porazgubil?

Kultura je kultura. Oblikovala se je neka zavest. Zgodovinarji so se zavedali, da je šlo za prevaro, za propagando, za politiko. Nacionalistični duh je izhajal iz fašističnega obdobja, tam je bilo vse obrnjeno v tisto smer. Misliti drugače ni bilo lahko, pisati pa sploh ne. Tisti, ki so mislili drugače, so bili konfinirani, so bili odstranjeni od družbenega in kulturnega življenja. Ni bilo dovoljeno misliti na drugačen način.

> Bi bilo o plebiscitu še kaj nujno povedati? Kakšno dejstvo?

Da je bil plebiscit tudi v ostalih italijanskih deželah. In povsod je bilo enako. Ljudje so bili dani

v vrsto, vsak je imel v roki svoj listič. Lastniki velikih posestev so imeli podložnike. Dali so jih v vrsto in gospodar je kontroliral, kdo je glasoval »da« ali »ne«. Tako da ni bilo koga, ki bi glasoval proti. Sem pa naletel na zanimiv primer, ki ga opisujem v knjigi. V Furlaniji, v vasi Coseano, je bil duhovnik, ki je v pridigi rekel: »Vi ste svobodni in lahko volite, kar hočete. Kar mislite, tisto morate voliti.« In tako je bilo tam nekaj desetnih glasov proti. Tega duhovnika so nato tožili, da je proti Italiji in je imel velike probleme, ker je rekel »ste svobodni«. Ni rekel »volite, ne!«.

Leta 2020 je mlade na Višarskih dnevih vodil po Beneški Sloveniji.

> Kaj bi rekli: ali Slovenci dovolj dobro poznamo Beneško Slovenijo?

Ne ... včasih je bilo boljše.

> Res? Včasih je bilo boljše? Smo jo več obiskovali?

Obiskovali ne, ampak tisti, ki so prišli, so jo poznali. Sem poznal nekatere politike in univerzitetne profesorje, ki so se zelo dobro spoznali na našo problematiko. Zdaj je tega zelo malo. Seveda so tudi danes taki, ki razumejo stvari. Poznam nekatere, ki študirajo, preučujejo našo zgodovino, naša narečja itn. Tako na splošno pa imam vtis, da je bilo v sedemdesetih, osemdesetih več poznavanja, več zanimanja.

> Presenetljivo, da je bilo več zanimanja v 70-ih – 80-ih letih, ko je bilo težje prečkati mejo.

Po Osimskem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo iz leta 1975 so tu ustanovili tovarne z mešanim kapitalom, v katerih so delali naši ljudje.

> Kaj povprečnemu Slovencu najbolj manjka, da bi razumel situacijo, v kateri živite, ki je mnogokrat zelo delikatna?

Poznavanje zadnjih let naše zgodovine. Da razumete, kako težko je bilo na tem ozemlju obdržati slovenščino. Bila je miselnost, da če si Slovenec, ne veljaš nič, da je tvoj jezik ničvreden. Kam pa lahko greš s svojo slovenščino? V Kobarid ... ampak v Kobaridu so znali italijansko ...

> Če bi se kdo odločil oditi na sobotni izlet v Beneško Slovenijo, kaj bi mu priporočili?

Najprej Landarsko jamo, ki s svojim zgodovinsko-spomeniškim kompleksom predstavlja sintezo zgodovine, umetnosti in kulture tega prostora. Že Rimljani so tu zgradili vojaško postojanko. Potem so prišli Langobardi. O njihovi prisotnosti priča kapela. V kompleksu je tudi gotska kapela, delo Andreja iz Škofje Loke, in zlati oltar, ki ga je izklesal Jernej Vrtav iz Kobarida. Vse, kar imamo lepega, najdete tam. Potem pa bi jih povabil sem v muzej SMO. Tu bodo spoznali pesmi, arhitekturo, kulturo, zgodovino, narečja, knjige in vse tisto, kar jih zanima. Gre res za prostor, ki objame obiskovalca in ga navduši za slovenski živelj v Benečiji.

> Kako je v Benečiji danes? V kakšni kondiciji so ustanove, pri katerih ste dejavni ali celo v vodstvenih vlogah (Dom, Inštitut za slovensko kulturo itd.)?

Ustanove so v dobrem stanju. Dom je vsekor časopis, ki je vpliven, bran in cenjen. Potem imamo tednik Novi Matajur. Dom je kulturno verski list, ki so ga ustanovili beneški čedermaci, piše o domači kulturi in zgodovini in prinaša novice iz vseh dolin, kjer Slovenci živimo in tudi iz Posočja. Inštitut za slovensko kulturo je zelo aktiven in med drugim upravlja muzej SMO – Slovensko multimedialno okno. Zdaj Inštitut izvaja nov projekt, vezan na kulturni turizem. Vanj želimo vključiti vse tiste, ki imajo neko dejavnost, ne samo na turističnem področju. To pomeni hotelirje, gostilničarje, kmetovalce, tudi obrtnike, da bi jih spoznali zunaj. Zbiramo informacije, material, pripravljamo spletno stran in podobno.

> Kdaj pa naj bi bil ta projekt končan?

Gre za triletni projekt z imenom Benečija. Trajal bo še tri leta.

> Se vam zdi, da dvojezična šola v Špetru daje dobre rezultate?

Seveda. Če bi je ne bilo, bi ostali kot neka folklorna skupina, ki včasih zapoje svoje pesmi in zapleše. Ta šola je podlaga, na kateri se da graditi, je upanje za naprej. Hvala šoli in slovenskim organizacijam, da je kulturno življenje v Benečiji zelo živahno. Brez njih bi ne imeli toliko iniciativ. Bi bili kot Indijanci v rezervatu.

> Za konec. Kaj vas najbolj skrbi in kje vidite razloge za upanje?

Me skrbi, ker so naše gorske vasi prazne. Me skrbi, ker ni otrok, ker ni mladih ... to je največja skrb. Kar se da narediti, se da v Špetru, se da v vaseh tu v dolini, kjer je ostalo še nekaj ljudi. To je tudi vsebina našega projekta – združiti moči in ovrednotiti tisto, kar je najlepše, najboljšo: to je našo kulturo in naš jezik. Lahko naredimo nek butični hotel in bodo ljudje prišli in se zabavali, ampak ne bodo poznali naših krajev in da tu živijo Slovenci. Tu v muzeju pa pridemo v stik z ljudmi, ki prihajajo od zunaj in smo prisiljeni pokazati tudi tisto, kar smo kulturno. Moramo reči: »Smo Slovenci, govorimo slovensko, to je naše bogastvo.« Jezik in kultura morata biti podlaga, da bi razvili tudi ekonomijo.

Leta 2017 je izdal knjigo o Benečiji in njenem plebiscitu z naslovom Ob zvoku remonike.

Spominski obisk Raba in Krka

V soboto, 7. oktobra, sta Rafaelova družba iz Ljubljane in Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta organizirali izlet oziroma romanje na otoka Rab in Krk.

S tovrstnimi izleti (romanji, obiski) so začeli leta 2019, ko smo 9. novembra obiskali tri kraje, kjer so bili po vojni, leta 1945 slovenski begunci, pred njimi med vojno pa interniranci v fašistična taborišča. Po ogledu taborišča v Viscu je sledil obisk vojašnice v Monigu pri Trevisu, kjer smo bili prisotni ob postavitvi plošče v spomin na medvojne internirance in povojne begunce v tamkajšnjem taborišču, nato smo se ustavili še v bližnjem Zermanu, kjer je bilo junija 1945 posvečenih sedem slovenskih begunskih bogoslovcev. Potem je udarila epidemija covid, ki je za dve leti preprečila tovrstne obiske. Z njimi so nadaljevali 12. marca 2022, ko so obiskali nekdanji fašistični taborišči Gonars in Chiesanuovo ter Padovo. Obiske so posvetili pesniku Francetu Balantiču, ki je bil interniran v Gonarsu, in p. Placidu Corteseju, dobrotniku slovenskih internirancev v Chiesanuovi.

Rab in Krk

Tretji obisk so v soboto, 7. oktobra 2023, namenili fašističnemu taborišču Rab, ki je bilo razpuščeno pred 80 leti, ter grobu Božjega služabnika Antona Mahniča in grobu njegovega naslednika škofa Josipa Srebrniča v stolnici v mestu Krk na otoku Krku.

Izleta se je z dvema avtobusoma udeležilo 82 oseb iz matične Slovenije, Trsta, Gorice in Celovca, strokovno sta ga vodila, kot že prejšnja dva, publicista Ivo Jevnikar in Erika Jazbar, velika poznavalca vsakokratne tematike.

Med letošnjimi udeleženci ni bilo malo takih, ki so imeli očete, stare očete ali strice med taboriščniki na Rabu ali tudi drugje po Italiji. Nekateri izmed teh internirancev so po vojni postali žrtve še komunističnega režima. V spomeniškem in pokopališkem kompleksu v Kamporju na Rabu sta ravnatelj Rafaelove družbe Lenart Rihar in predsednik Knjižnice Dušana Černeta Ivo Jevnikar položila venec pred mozaik v spominskem paviljonu. Ustvaril ga je sin pisatelja Ivana Preglja, slikar Marij Pregelj, ki je moral skozi sedem italijanskih in nemških taborišč. Ob nagovorih smo slišali tudi pesem Iga Grudna, ki je bil zaprt v taborišču Visco.

Obelisk v spominskem parku na Rabu. Foto: Ivo Žajdela

Lakota in bolezn

Italijansko taborišče na otoku Rabu je bilo po smrtnosti sploh eno najhujših taborišč med drugo svetovno vojno. Med interniranimi so predstavljali dve tretjini Slovenci in eno tretjino Hrvati. Taboriščnikov niso ubijali, ampak so umirali zaradi lakote in bolezni, zaradi krutosti Italijanov, ki so internirance stradali. Natančnih števil umrlih ni, saj so bili Italijani tudi glede tega zanikrni in niso vodili evidenc.

Taborišče je delovalo od 27. julija 1942 do 11. septembra 1943. Vanj so pripeljali okoli 15.000 ljudi. Zgovoren je podatek, da naj bi tu umrlo več tisoč ljudi, ve pa se za 1.488 imen. Med njimi je 163 otrok, mlajših od 15 let. Sprva so živeli v majhnih šotorih za štiri osebe, iz časa prve svetovne vojne ter preperelih, brez izolacije in posteljnine. Za ležišče je bilo malo zdrobljene slame, ki je bila večkrat uporabljena. Z njo so se razpasle bolhe in uši. Za pokrivalo je vsak dobil vojaško odejo in ko se je od septembra naprej začel hlad in pihati izmenično burja in jugo, je ljudi zeblo. Trdovratna burja, ki v jesenskem času ni ponehala več dni, je okoli 80 % internirancem, na pol bosim in golim, z eno odejo, ki so jo z žico zapenjali pod vratom, povzročala dodatne zdravstvene težave.

Umiranje na Rabu

Krut prikaz taboriščnih razmer je dogodek v moškem taborišču, ko je 29. septembra 1942 prišlo ob neurju in dežju do izliva hudournika, ki se je razlil prek t. i. Trga lakote, voda je narasla do enega metra. Eden izmed italijanskih častnikov je skočil v vodo in iz nje rešil dva že nezavestna otroka. Odnese ju je v sprejemno taborišče na hribu in ju položil na mizo v baraki pisarne. Proti jutru je komandant Cuiuli spodil ženske, starce in otroke nazaj v poplavljen taborišče, oficirjem pa očital, da v nobenem primeru ni dopustno spustiti »ribelle« (upornike) na drugo stran žice.

Posledice stradanja, mraza in slabih bivanjskih razmer so se začele vse bolj kazati na zdravju oktobra in v začetku novembra 1942. Vidni znaki so bili zabuhlost obraza, vse več grize in trebušnega katarja. Prvi val umiranja se je začel že avgusta, drugi proti koncu oktobra in je naraščal do januarja 1943. Bili so primeri čudnih umiranj, ko so mladi, na videz zdravi ljudje zvečer brez znakov obolenja legli spat, zjutraj pa so jih sotrpini našli mrtve pod šotorom.

Dva v eni krsti

Julija 1942 je fašistična uprava določila prostor, oddaljen približno 20 minut JZ od taborišča, za po-

Ravnatelj Rafaelove družbe Lenart Rihar in predsednik Knjižnice Dušana Černeta Ivo Jevnikar sta položila venec pred mozaik v spominskem paviljonu na Rabu. Foto: Ivo Žajdela

Simboličen grob Lojzeta Korošca z Jeršanovega, ob njem njegova sorodnika Janez Kraševc in Ivan Škrlič

Skupinski posnetek pri spominskem parku na Rabu. Foto: Ivo Žajdela

kopališče, ki so ga ogradili z 1,5 m visokim zidom. Mrliče so nosili oslabei interniranci, ki so bili večinoma le še okostnjaki. V jesenskih in zimskih dneh so na dan potrebovali od sedem do 20 krst (lesene, zbite iz surovih desk in polne špranj), skozi špranje krst pa so se umikale s človeških trupel številne uši na ramena nosačev. Krste so polagali v dolg jarek, tudi po tri drugo vrh druge. V krsti sta bila velikokrat po dva mrliča, čeprav so Italijani uradno pokopali le enega. Tudi nagrobni napis na križu je izkazoval le enega. Da gre za dva, so ugotovili nosači, kadar so padali in je iz krste padlo po dvojce trupel.

Fašisti in komunisti

Šotore so zamenjali z barakami, ko jih je veliko zaradi nemogočih razmer že umrlo. Umirali so zaradi dehidracije, podhranjenosti, nalezljivih bolezni in mraza. Vođe niso imeli niti za pitje, hrana je vsebovala pol manj kalorij od najnižje vrednosti, ki še zagotavlja preživetje. Komunisti so se tajno organizirali v »Osvobodilno fronto« in ta organizacija je po razpustu taborišča po kapitulaciji Italije prevzela nadzor nad njim. Tako kot v Sloveniji v tem času so pospremili italijanske vojake domov, nasilje pa so izvajali nad Slovenci, ki jim politično niso ustrezali, več so jih celo ustrelili. Na Rabu torej Italijani niso ubijali z orožjem, to so ob koncu počeli komunisti, ki jih je vodil zadržani aktivist Jože Jurančič. Ob Informbiroju leta 1948 je komunistični režim Jurančiča odpeljal na sosednji Goli otok. Naneslo je, da je Jurančič leta 1953, ko so na Rabu delali spominski park, tam kot golotoški suženj delal spomenik samemu sebi.

Italijani in partizani

Ob tem je treba jasno povedati, da so za internacije, tako italijanske in nemške s slovenskega ozemlja, sokrivci komunisti, ki so okupacijo izkoristili za revolucionarni (nasilni) pohod na oblast. Proti okupatorju so leta 1942 izvajali na videz nesmiselne »akcije«, v resnici pa so bile premišljene z namenom, da se je okupator znašal nad civilnim prebivalstvom, to pa je potem zaščitno iskalo pri »partizanih« – torej pri krivicah za to gorje. Tako imenovana italijanska ofenziva poleti in jeseni 1942 na Notranjskem in Dolenjskem je bila zaradi »partizanskega« nasilja, ki je bilo racionalno nesmiselno ter za Slovence škodljivo, z zločinskim namenom komunistov pahnuti in držati preproste ljudi v primežu nasilja.

Posebna zgodba je gradnja spominskega parka na Rabu. Po načrtu arhitekta Edvarda Ravnikarja

so ga zgradili leta 1953. Arhitekt ga je postavil na grobovih pokopališča. Grobovi so do takrat imeli križe z imeni in grobne gomile. Vse to je Ravnikar »počistil«, grobove »zbrisal« in naredil komunistični spomenik, v katerem ni niti enega znamenja križa, pač pa le komunistični simbol rdeča zvezda.

O treh umrlih

Izleta so se udeležili tudi Ivan Škrjaj s Slemenom pri Velikih Blokah in njegov bratranec Janez Kraševc z ženo Ireno z Jeršanovega pri Sveti Trojici, vsi trije potomci interniranih ali umrlih sorodnikov na Rabu.

Ivan Škrjaj se je spominjal strica Alojzija Korošca z Jeršanovega pri Sv. Trojici na Blokah. V pogovoru mi je povedal, da so strica, bil je še samski, Italijani odpeljali na Rab v času italijanske ofenzive poleti 1942. Takrat so požgali pol vasi Jeršanovo, kot tudi okoliške vasi in ugrabili trideset moških, ki se niso skrili, saj nihče ni slutil, da bodo sledile tragedije. V skupini je bil tudi oče njegove žene Jožice, Franc Bečaj s Hruškarij v župniji Sv. Vid, in Jože Žnidaršič iz Sv. Trojice. Vsi trije, Korošec, Bečaj in Žnidaršič, so od lakote umrli na Rabu. Zdaj so sorodniki v spominskem parku našli vse tri njihove ploščice z imeni na simboličnih grobovih.

Na Rabu je bil tudi oče Ivana Škrjaja, ki je prišel domov v manjši skupini januarja 1943, nakar se je pridružil vaški straži v Novi vasi na Blokah.

Z ženo sta že imela dva otroka, žena pa je bila v času internacije tudi noseča. Sin je prepričan, da bi drugače zaradi lakote umrl tudi on, in tako ga ne bi bilo.

Drugi umrli, Franc Bečaj, je doma zapustil ženo in tri mesece staro hčerko. Ta hčerka Jožica se je poročila z Ivanom Škrjajem, ki je spomnil, da njegova žena ni poznala očeta, ki je umrl na Rabu. Rab sta obiskala prvič leta 1965, potem pa še nekajkrat. Poudaril je, da ime Rab za njih ne pomeni turističnega otoka, kot danes za množice ljudi, ampak podobno kot ime Dachau.

Tretji umrli, Jože Žnidaršič, je bil stari oče Irene Kraševc, ki je zdaj z možem Janezom obiskala Rab.

Škofa Mahnič in Srebrnič

Po kosilu na Rabu nas je trajekt prepeljal na sosednji otok Krk, kjer smo v mestu Krk obiskali stolnico, v kateri sta pokopana škofa, slovenska primorska rojaka dr. Anton Mahnič iz Kobdilja, krški škof je bil 24 let (1896–1920), in dr. Josip Srebrnič iz Solkana, ki je bil krški škof 43 let (1923–1966). Gre za osebnosti, ki sta med Slovenci premalo ali enostransko poznani (Mahnič) kljub nekdanji vodilni vlogi med katoliškimi izobraženci, med domačini na Krku in na Hrvaškem pa sta zelo spoštovani. Oba škofa nam je že prej na avtobusu predstavila Erika Jazbar, ki je spomnila na Mahničovo izpostavljeno delo na publicističnem področju, njegovo premočrtno katoliško držo, polemiko s pesnikom Simonom Gregorčičem, leta 1919 so ga Italijani, ko so po prvi svetovni vojni zasedli otok Krk, internirali v Italijo. Tam je zbolel in potem hitro umrl, pokopali so ga v Zagrebu. Leta 2002 so ga prenesli v krško stolnico, kjer ima v stranski kapeli lepo grobnico z obširno predstavitevijo. Hrvati so leta 2013 začeli s postopkom za blaženega. Pri Srebrniču je omenila tudi, da kljub dolgi odsotnosti nikoli ni pozabil na rodno Slovenijo.

Ob slovenskem petju sta obiskovalce gostoljubno sprejela in nagovorila krajevni škof p. Ivica Petanjak ter generalni vikar Franjo Velčič, ki je tudi zgodovinar in arhivar ter avtor več del o krajevni zgodovini in obeh škofih.

Kot je povedala ena od udeleženk: »Krasen sončen dan in prijetna družba sta lepo zaokrožila oktobrsko soboto, pustila lepe spomine ter iskreno željo, da to romanje ni bilo zadnje.«

Obiskovalce grobov škofov Mahniča in Srebrniča v stolnici na Krku je pozdravil krški škof Ivica Petanjak. Foto: Ivo Žajdela

Premisleki

Publicist dr. Žiga Turk na svojem blogu o protestih in nasilništvu

Med epidemijo covida-19 so v Tivoliju zapičili več kot 4000 zastavic, menda v spomin na umrle za to boleznijo. Zapičili so jih tisti, ki so organizirali protestno zbiranje v mesecih, ko proti covidu ni bilo zdravila, ko se je neovirano širil, ko je bilo edino sredstvo proti zbolevanju in smrtim izolacija, distanca. Okrog zastavic ni nastal noben škandal. Nobena skupina se ni organizirala, da bi jih šla uničevati.

Med parado ponosa so ob cesti stali mladi s transparentom, da sta spola dva. Ob cesti, ne da bi kakorkoli ovirali ponosno paradiranje. Ne da bi bila cesta zato kaj ožja. In je nastala cela štala. Kako si drznejši? Nekaj tednov se je po medijih kotalilo obsojanje tega strašnega motenja protestiranja.

Pred dnevi so na Kongresnem trgu zapičili 190 zastavic v spomin na menda 190 razredov otrok, ki so bili splavljeni v enem letu. In niso zraven stale punce s transparentom, ki bi hvalil splav, ampak so inštalacijo fizično demolirale.

Ena od protiprotestnic je bila članica mladinskega odbora pri predsednici republike. Na Instagramu jo vidimo pod transparentom »kompostirjamo kapitalizem«, na naslednji sliki z Gucci torbico in na naslednji v puščavi v Abu Dhabiju. Slike, posnete z iPhonom. Nekoč bi temu rekli kaviar socializem. Zdaj ne več, kaviar ni veganski. Gre za obliko rekreacijskega levičarstva - ko si ljudje, ki imajo vsega dovolj in preveč, lahko privoščijo, da protestirajo proti sistemu, ki jim je vse to dal. Proti kapitalizmu.

Predsednica republike je pravilno ocenila, da nikamor ne pridemo, če bomo začeli med protesti med seboj fizično obračunavati. Če se bo ena stran fizično spravila na drugo, ki demonstrira za

nekaj, s čimer se prva ne strinja. Tiste zastavice bi lahko zagovornice fizično obranile. Nastal bi pretep. Ampak ni. Ker niso odgovorile z nasiljem.

Jezikoslovec dr. Kozma Ahačič v Delu o znanosti v Sloveniji

Slovenska znanost je podhranjena. To je objektivno dejstvo, ki ga s sodelavci vsako leto občutimo v obliki negotovosti, ali bomo naslednje leto še imeli dovolj sredstev za plače. A ni podhranjena samo finančno, v pasjih borbah za denar postaja (!) podhranjena tudi vsebinsko. Vse več je projektov, ki na papirju napovedujejo prelomne rešitve ali izdelke, narejeni rezultati pa so precej ubogi. To so projekti zaradi projektov, zgolj zaradi sredstev, ki jih prinašajo. S kakovostjo se bo pač ukvarjal nekdo drug. Tuji ocenjevalci na projekte namreč gledajo s svoje pozicije: kot možnost za raziskovalčev odmik od rutine. Večina jih niti ne ve, da v resnici odločajo o zaposlitvah, pri nacionalnih projektih pa poleg tega še o delu, ki ga ne bo opraviel nihče drug na svetu.

Diplomat in nekdanji politik dr. Ernest Petrič na Ognjišču o napadu na Izrael

Ampak glede na to, kako je ta napad narejen in izveden, predvsem pa glede na čas sedanje vojne v Ukrajini, je to gotovo usklajeno najmanj z Iranom, pa tudi verjetno so o tem kaj vedeli v Moskvi, morda celo v Pekingu. /.../

To gotovo ni bilo storjeno brez vednosti in tudi podpore nekaterih akterjev, ki bi radi malce obrnili pozornost proč od Ukrajine in pritisnili na Zahod, da bo pripravljen sprejeti nekakšen gnil kompromis, ki bo agresorju dal tisto, kar je ho-

tel imeti. In to bo hudo in slabo za bodoči razvoj mednarodnega življenja in za mir v svetu. /.../

Ta radikalna stališča in zadeve, ki jih povzročajo tisti, ki od tega radikalizma in terorizma navsezadnje živijo, so vodile do tega, da je palestinska država ne vedno bolj blizu, ampak vedno bolj daleč. Leta 1948 so Združeni narodi sprejeli resolucijo o dveh državah na tem območju, tudi Jeruzalem bi bil razdeljen pod nekakšnim mednarodnim nadzorom. Izraelci so to sprejeli, Arabci so ta položaj izrabili in napovedali vojno nastalemu Izraelu par ur za tem, ko je razglasil svojo neodvisnost. Od takrat naprej je ideja o palestinski državi vedno bolj oddaljena. In bojim se, da bo tudi tole, kar se je zgodilo, poslabšalo položaj Palestincev, ti bodo še bolj osamljeni. /.../

S kateregakoli stališča gledamo na dogajanje, je to slabo in nič obetavnega. Predvsem slabo za Palestince in njihove upe. Kajti do svoje države lahko pridejo samo z nekim dialogom, ki bo tak, da bo vseboval priznanje Izraelske države, v nekkih mejah, o katerih se bo treba še dogovoriti. Obstoje te države je tisti ključ, tista točka, na kateri se ta zgodba lahko premakne naprej.

Zgodovinar, latinist in slovenist dr. Aleš Maver o slovenskem odnosu do političnih strank

V Sloveniji ima sanjarjenje o »nestrancarstvu« in »nestranskarstvu« sorazmerno dolgo tradicijo. Vendar nestrancarstvo v pogojih, kjer je desetletja obstajala ena sama stranka, služi izključno ohranjanju njene moči. Zato so zamislili o »depolitizaciji« ali »nestrancarstvu« v kmetijsko-gozdarski zbornici v praktičnem smislu kratkoročno nevarnejše od simbolnega lomastenja na zgodovinskem področju. S takšno »depolitizacijo« bi vladajoči namreč nevtralizirali še en družbeni podsistem, ki ga še ne nadzirajo.

NOVICE

KADROVSKI PRETRESI V VLADI. V oktobru so odšli kar trije ministri. Najprej je odstopila ministrica za javno upravo Sanja Ajanović Hovnik, ki je bila v začetku oktobra deležna očitkov o visokih stroških službene poti v New York in poteku razpisa za nevladne organizacije. Z ministrskega položaja se je poslovil tudi minister za naravne vire in prostor Uroš Brežan, ki je odstopno izjavo podal sam. Nanj so leteli očitki zlasti zaradi prepočasnih postopkov pri izvedbi sanacijskih ukrepov po avgustovskih ujmah, hkrati pa naj bi si predsednik vlade na čelu resorja želel nekoga odločnejšega, operativnejšega in boljšega v komunikaciji. V Državnem zboru pa so prejeli tudi predlog za razrešitev ministrice za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Irene Šinko. Premier naj bi ji očital neučinkovitost uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

PRENOVLJEN NARODNI DOM. Pri Svetem Ivanu v Trstu so 11. oktobra odprli prenovljeni narodni dom, ki ga bodo po več kot stotih letih lahko uporabljale slovenske manjšinske organizacije.

Predsednica republike Nataša Pirc Musar je izrazila upanje, da bo dom stičišče mladih in bo omogočal tako druženje pripadnikov večine in manjšine v Trstu kot Slovencev iz Italije in Slovenije.

Vir: Splet

POHOD ZA ŽIVLJENJE. 7. oktobra je v Ljubljani potekal že peti Pohod za življenje. Na njem se je zbralo več kot pet tisoč ljudi, predvsem družin z otroki. Glasba, ples, pretresljiva pričevanja mamice, ki je naredila splav in zdravnika ter spodbudna sporočila so bili tokratna rdeča nit. V ospredje so zagovorniki življenja tokrat postavili tudi nasprotovanje zakonu o pomoči k samomoru. Kot pričakovano pa ni šlo mimo provokacij nekaterih aktivistov.

JAVNA MOLITEV. Organizacija Katoliška mladina je na Kongresnem trgu v Ljubljani pripravila prvo javno molitev rožnega venca. Ob 6.30 se je

nabralo okoli 200 molivcev, večinoma mladih. Pred Marijinim kipom in križem so zapeli pesem Kraljica venca rožnega, nato pa večinoma poklekali in v miru zmolili žalostni del rožnega venca za uspešen začetek študijskega leta, domovino in vero slovenske mladine.

POTNIŠKI CENTER LJUBLJANA. Sredi oktobra so v Ljubljani predstavili projekt Potniškega centra Ljubljana. Na sodoben potniški center v prestolnici čakamo že dolgo, saj je nujen tudi za razvoj potniškega prometa v državi. Celoten projekt – tako javni kot zasebni del – naj bi stal približno milijardo evrov. Končan pa naj bi bil do konca leta 2025.

Vir: Splet

PLATFORMA SODELOVANJA. Poslanec SDS Anže Logar je na prvi tribuni Platforme sodelovanja, ki so jo ustanovili letos spomladi, gostil gospodarstvenike, s katerimi se je pogovarjal o razvoju

Kdo dejansko vlada v Sloveniji?

Stane GRANDA

Za demokratične države, članice Evropske zveze, je zastavljeno vprašanje nehigienično, če ne kaj hujšega. Imamo stranke, volitve, parlament in institucije, značilne za sodobno državljansko skupnost. Vendar je to eno ključnih vprašanj. Ne samo za Slovenijo, ampak vse nekdanje komunistične države. Pogledjmo samo, kdo je prišel na oblast ob zadnjih volitvah na Slovaškem! Simpatizerji ruskega Putina! S tem smo nakazali enega bistvenih odgovorov na naše vprašanje. Pravi odgovor daje mednarodna primerjava razmer v nekdanjih komunističnih državah. Ugotavljajo, da gre za posledice politično-psihičnega pohabljenja njihovih državljanov. Značilnost tega stanja je, da ti niso sposobni vzeti usode v lastne roke, ampak stalno iščejo voditelje, ki bodo sprejemali odločitve namesto njih. To je eno od ozadij novih obrazov.

V Sloveniji se temu stanju dodaja še specifično slovensko. Čeprav ni popolnoma res, velja, da so slovenski komunisti prišli na oblast brez sovjetske pomoči. To bi bilo res, če ne bi imeli Stalinovi vojaki eno ključnih evropskih vlog v obračunu z nacizmom. Zato so njemu in režimu odpustili množične pomore lastnih ljudi, ki naj bi po izjavah Churchilla dosegli število okoli 50 milijonov. Brez posredne pomoči sovjetskega režima ne bi slovenski komunisti nikoli prišli na oblast. Njihovi politični dediči to spretno prikrivajo in stalno načenujajo vprašanje kolaboracije, ne pa državljanske vojne, ki je dejansko potekala v Sloveniji pod krinko NOB. Namesto da bi slovenski demokrati načenjali vprašanje narave komunističnega režima, sprejemajo diskusijo o kolaboraciji, glede katere nobena stran ni nedolžna. Njihov glavni argument je, da so bili ob koncu druge svetovne vojne na »pravi strani«, česar glede na sporazum Tito-Šubašić, ki ga je priznaval demokratični zahod, ni mogoče zanikati. Zanimivo je, da nihče na poraženi strani ne načenna vprašanja, zakaj so se ob koncu vojne umikali čez nemogoče naravne ovire na Koroško, ko bi šli lahko v Italijo na ozemlje Furlanije in verjetno ostali vsi živi. Po bitki smo vsi generali!

”

Premalo je mladih, ki sta jim demokracija in slovenstvo vrednoti.

Slovenski komunisti so poraz proti DEMOS-u 1990. leta razumeli, da jih je premagala v revoluciji poražena stran. To je delno res, toda DEMOS ni bil naslednik poražene kontrarevolucije, ampak takratnih in zlasti na novo oblikovanih demokratov, ki so se oblikovali iz slovenske demokratične tradicije in evropskih demokratičnih procesov ter zlasti slovenskega boja za narodno preživetje Slovencev, za državo, v kateri bodo živeli po slovensko. Pripadniki starega režima tudi izrabljajo dejstvo, da so bili zaradi reševanja lastne kože lojalni v boju proti jugoslovanski armadi. Napaka je, da ni bilo vsaj minimalne lustracije, ki bi morala za vedno odstraniti iz javnega življenja ljudi, ki imajo krvave roke iz prejšnjega režima.

Pripadniki stare oblasti so se na sestop z oblasti sistematično pripravili. To se je pokazalo pri privatizaciji nekdanjega državnega premoženja. Kar si ga niso uspeli prilastiti, so ga pustili propasti. Tako so ohranili svojo ekonomsko moč, zlasti preko bank. Ker so edini imeli politične izkušnje, so pazili, da je v njihovih rokah ostalo sodstvo in šolstvo, preko katerega ideološko obvladujejo mladino. Ta je ali ultralevičarska ali večinsko ignorantska. Premalo jih je, ki sta jim demokracija in slovenstvo vrednoti. Če pogledate, kdo je ljubljanski župan, kdo predsednik vlade in države, vidite, da so to iz divje privatizacije ali kraje izšli finančni oligarhi, ki jih povezuje in ščiti Kučan s pomočjo vseh tistih, in teh je bilo na desetisoče, ki so bili odvisni od prejšnjega režima. Za izgubljene privilegije se čedalje srditeje borijo. Z njimi so v vladi bivši komunisti kot ultra levica. To je realnost komunističnega boja za delavske pravice.

Je možnost za rešitev? Seveda. Namesto boja z »nekdanjiki« je treba oblikovati lastno volilno bazo. Če jo z »novimi obrazi« znajo komunisti, bi jo toliko bolj morali tudi demokrati!

ni prihodnosti slovenskega gospodarstva. Logar je v izjavi za medije znova poudaril, da namen platforme ni preoblikovanje v stranko, temveč vzpostavitev prostora za razpravo. Na okrogli mizi z naslovom Slovenija v razvojnih megatrendih, ki jo je povezoval Logar, so v ljubljanski Festivalni dvorani sodelovali predsednik uprave NLB, predsednik nadzornega sveta Združenja bank Slovenije in predsednik AmCham Slovenija Blaž Brodnjak, soustanovitelj trboveljskega podjetja Dewesoft Jure Knez ter ustanovitelj in direktor podjetja Duol Dušan Olaj. Gospodarstveniki so z Logarjem spregovorili o lastnih izkušnjah z razvojem gospodarstva in z občinstvom delili svoje poglede na gospodarsko prihodnost Slovenije. Kritični so bili do visoke obdavčitve slovenskih podjetij in ocenili, da Slovenija glede spodbujanja gospodarstva zaostaja za drugimi državami v regiji.

GOSPODARSTVO. Predstavniki 14 gospodarskih združenj so se srečali z vlado in jo pozvali, naj preneha dodatno obremenjevati gospodarstvo. Konkurenčnost pada, razmere se slabšajo, nalagajo se novi davki in višajo obstoječe obremenitve, opozarjajo.

PO POPLAVAH. Država je za povrnitev intervencijskih stroškov občin v avgustovskih poplavah namenila 95 milijonov evrov, 135 občin od 138 upravičenih pa je upravi za zaščito in reševanje predložilo zahteve v znesku 73 milijonov evrov. Generalni direktor uprave za zaščito in reševanje Leon Behin je pojasnil, da je bilo v julijskih neurjih s točo in avgustovskih poplavah prizadetih skorajda 200 občin. Vlada je namenila sredstva v obsegu več kot 120 milijonov evrov za povrnitev intervencijskih stroškov občin in enot zaščite in reševanja.

PRVI SNEG. Poletnih temperatur je konec, prišla je prava jesen z dežjem in nižjimi temperaturami. Meja sneženja se je 15. oktobra spustila do nadmorske višine okoli 1500 m. Sneg je pobelil Kredarico, Vrščič in Vogel. V lanskej sezoni, od 1. avgusta 2022, so na Kredarici zaznali 253 dni s snežno odejo. Prvič so sneženje na merilni postaji zaznali 17. septembra, ko je zapadlo 10 cm snega. Letos je torej sneg zapadel skoraj mesec dni pozneje.

INOVATIVNI MLADI KMET. V letošnjem, že 14. izboru se je za naziv »inovativni mladi kmet leta« potegovalo šest kandidatov. Prejel ga je Anton Grobelnik iz Spodnje Savinjske doline, ki ga, kot je dejal predhodnik Gregor Slavec, »žene inovativnost, izžareva mladost, predanost kmetiji, samemu delu in družini in pogumno zre v svetlo prihodnost«.

ŠPORT

NOGOMET. Slovenska nogometna reprezentanca je v razprodanih Stožicah premagala Finsko s 3 : 0 in po sedmih krogih kvalifikacij za Euro 2024 ostaja na vrhu skupine H. Uvrstitev v Nemčijo je vse bližje.

PLAVANJE. Neža Klančar je postala prva slovenska plavalka, ki je v štirih slogih 100-metrsko razdaljo preplavala v manj kot minuti. Osebnim rekordom na 100 m mešano, prosto in hrbtno je dodala še izid 59,72 na 100 m delfin.

Neža Klančar, Vir: splet

ROKOMET. Ženska rokometna reprezentanca je na dobri poti, da se uvrsti na evropsko prvenstvo, saj je v drugem krogu kvalifikacij dosegla še drugo visoko zmago, v Chietiju je namreč premagala Italijo z 31 : 18.

KOLESTARSTVO. Matej Mohorič, 28-letni kolesar iz Podblice pri Kranju, je na svetovnem prvenstvu v makadamkanju (gravel kolesarstvo) v Benečiji v Italiji osvojil zlato medaljo.

Cvetličarka

1. Kaj je na sliki?

NIVRTCA

PANUTLI

JLNAEG

NOSCNIČA

CIASRNA

ONČZVEK

TICATRBOEN

RAJMC AETI

2. Opise rož ustrezno razvrsti. V okence vpiši številko rože, ki je opisana.

☐ Rečejo jim tudi »kraljice« rož.	☐ Prednik te rože je šipek.	☐ Ime rože izvira iz turške besede za turban.
☐ Največ jih imajo na Nizozemskem.	☐ Zraste do 3 metre visoko.	☐ Roža se upodablja kot slovenski ornament.
☐ Iz semen se pridobiva olje.	☐ Je balkonska roža.	☐ Semena so priljubljen prigrizek.
☐ Najbolj znan v Sloveniji je gorenjski ...	☐ Roža ima trne.	☐ Cvetijo od marca do maja.

3. Dopolni pesmi Bine Štampe-Žmavc z manjkajočimi besedami.

<p>Vrtnica</p> <p>Kdo vrtnici čez noč je rožnato pobarval _____, cvetne _____ posladkoril, da dišijo kakor _____?</p> <p>Naj mi brž posodi _____, da bom z njo pobarval svet!</p>		<p>barvo</p> <p>cvet</p> <p>med</p> <p>listke</p>
<p>Marjetka</p> <p>Drobna marjetka, travniška _____, ljubi, ne ljubi me, hitro povej! Nič mi ne laži, nič se ne smej, _____ za listkom hitro preštej, da bom izvedel, če moja _____ še zmeraj ima me rada kot prej!</p>		<p>cvetka</p> <p>Marjetka</p> <p>listek</p>

4. Reši rebuse.

Rešitev: _____

+ Č

+ A

Rešitev: _____

Rešitev: _____

5. Ali poznaš besede?

Kako se imenuje okrasna rastlina, ki se goji v cvetličnem loncu?

- enolončnica
- lončnica
- lončarka

Kako se imenuje pokrit prostor za gojenje cvetlic?

- cvetličnjak
- rožnik
- rastlinjak

Kako se imenuje skupina cvetov z listi na stebelu?

- veja
- venec
- socvetje

Kako se imenuje urejen skuppek narezanega, natrganega cvetja, navadno povezanega?

- darilo
- dekoracija
- šopek

Kaj pomeni, če nekdo reče, da je bil v rožicah?

- Da je delal na vrtu.
- Da je bil utrujen.
- Da se bil pijan.

Kaj pomeni, če nekdo reče, da mu posel cvete?

- Da je uspešen pri delu.
- Da je podjetje propadlo.
- Da ima veliko delavcev.

Kaj pomeni, če nekdo reče, da mu je z rožicami postlano?

- Da je nekdo umrl.
- Da živi brezskrbno.
- Da ima lepe rože.

REŠITVE:

- vrtnica, tulipan, nagelj, sončnica, narcisa, zvonček, trobentica, marjetka
- 1) Tulipan: Največ jih imajo na Nizozemskem. / Ime rože izvira iz turške besede za turban. / Cvetijo od marca do maja.
- 2) Vrtnica: Rečejo jim tudi »kraljice« rož. / Prednik te rože je šipek. / Roža ima trne.
- 3) Sončnica: Iz semen se pridobiva olje. / Zraste do 3 metre visoko. / Semena so priljubljen prigrizek.
- 4) Nagelj: Najbolj znan v Sloveniji je gorenjski ... / Je balkonska roža. / Roža se upodablja kot slovenski ornament.
3. Vrtnica: cvet, listke, med, barvo
Marjetka: cvetka, listek, Marjetka
4. vijolica, sončnica, lokvanj
5. b, a, c, c, a, b

Igra za učenje jezika: **VERIŽNA ZGODBA**

Najprej nekaj učencev zapusti prostor. Eden od tistih, ki so ostali v prostoru, pove ali prebere kratko zgodbo. Nato pokliče prvega od učencev, ki so zunaj. Nekdo od tistih v prostoru mu po svojih besedah pove zgodbo, kot si jo je zapomnil. Ta jo pove naslednjemu, ki vstopi. Igra teče toliko časa, dokler ne pridejo vsi člani nazaj v skupino. Končno verzijo zgodbe nato primerjajo z originalom.

Prvo birmovanje v slovenski cerkvi

Med povojnimi slovenskimi izseljenci v Argentini je bilo veliko število duhovnikov, ki so skrbeli, da so rojaki lahko prejeli zakramente. Le za zakrament sv. birme je bilo težko.

Dokler je živel dr. Gregorij Rožman, ki jih je obiskal leta 1949, 1952 in 1956, so se lahko pripravili in vsakič je bilo dosti birmank in birmancev.

Po njegovi smrti je bilo težje. Takrat so še birmovali samo škojfe, torej so dušni pastirji prosili kakega argentinskega, običajno zaslužnega škofa, da je podelil sv. birmo slovenskim otrokom. Kasneje je to nalogo lahko opravljal duhovnik s posebnimi pooblastili in takrat je nalogo prevzel dolgoletni delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini, msgr. Anton Orehar. Z demokratizacijo leta 1990 in kasnejšo osamosvojitvijo Slovenije so se možnosti spremenile; od tedaj je birmovalec spet slovenski škof.

Od vsega začetka je bilo težko tudi s prostorom, kjer bi bilo birmovanje. Prosili so za kako primerne cerkev v glavnem mestu ali salezijanski zavod Don Bosco, ali župnijsko cerkev v Ramos Mejii, kjer je bil župnik naklonjen Slovencem. Pa tudi kasneje, ko je že stala dvorana v Slovenski hiši in so bili tam že velikonočni in božični obredi, v njej ni bilo birmovanj. Rajši v bližnji ukrajinski cerkvi.

Leta 1971 pa se je začela gradnja slovenske cerkve Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Proti koncu leta 1973 je bila že toliko izdelana, da za birmovanje ni bilo treba več iskati prostora drugje. Pa čeprav še ni bila slovesno blagoslovljena: to se je zgodilo maja 1974.

Kronika pravi, da je bilo 25. novembra 1973 pri sv. birmi okoli 150 slovenskih otrok. Z botri so kar zasedli cerkev; drugi družinski člani in sorodniki so lahko sledili birmi in sv. maši z dvorišča, kamor se odpira cerkev.

Prvo birmo v Buenos Airesu je podelil škof Gregorij Rožman 17. oktobra 1949 v baziliki sv. Karla Boromejskega.

Na tretjem obisku dr. Rožmana je 13. januarja 1956 v cerkvi Marije Pomočnice v Ramos Mejii birmal 378 otrok.

Cerkev Marije Pomagaj v Slovenski hiši v Buenos Airesu, ko še ni bila dokončana.

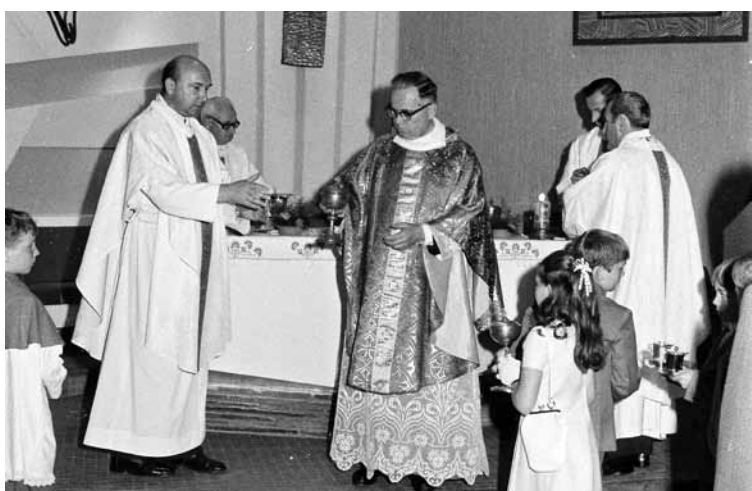
Birmanke in njene botrice se v vrsti pomikajo v cerkev.

Deklice med birmo.

Tudi dečki so prišli na vrsto.

Birmanci prinašajo darove k sv. maši.

Pri birmanski maši so somaševali Jože Škerbec, Matija Lamovšek, msgr. Anton Orehar, Franc Sodja CM in dr. Jure Rode. Pri ambonu je inž. Jože Žakelj.

Veličastna obletnica muzeja Ormož–Ptuj

130 let

Tako v lanskem kot tudi letošnjem letu smo obeležili že kar nekaj svečanosti, ki so jih zaznamovali muzeji po vsej naši deželi. Letos nam je to darilo poklonil tudi Ptujski muzej, ki praznuje 130-letnico delovanja. Muzejsko društvo Ptuj je bilo ustanovljeno leta 1893, v okviru društva pa je deloval še lokalni muzej. Člani društva so leta 1895 arheološko zbirko dopolnili s številnimi podarjenimi muzealijami različnih zvrsti in po donatorju profesorju Franzu Ferku muzej poimenovali Mestni Ferkov muzej. Po letu 1945 je muzej dobil v upravljanje še grajski kompleks. Sočasno je širil območje svojega delovanja in dobil leta 1963 naziv Pokrajinski muzej Ptuj, leta 2008 pa Pokrajinski muzej Ptuj–Ormož. Danes deluje na širšem območju tega dela Slovenije.

V tem obdobju potekajo dogodki v muzeju v okviru akcij *Dnevi evropske kulturne dediščine* in *Teden kulturne dediščine*. 22. septembra je rojstnemu dnevu muzeja v čast potekala slavnostna akademija v dvorani Ptujskega gradu. Ob tem veličastnem prazniku je obiskovalcem namenjenih veliko kulturno umetniških prireditev in srečanj, med katerimi sem sama izbrala tistega, ki me je najbolj nagovoril. To je bilo SREČANJE SLOVENSkih SVILOGOJCEV IN SVILARJEV, 22. septembra, v Grajski pristavi Ormož. Osrednji del srečanja je bil namenjen predvsem bodočim gojiteljem sviloprejk in murv ter svilogojcem in svilarjem z večletnimi izkušnjami, prav tako pa vsem drugim, ki jih ta tematika zanima.

Svilo poznamo kot unikaten tekstil, katerega korenine segajo več kot 5000 let v preteklost, na Kitajsko. Zaseda pomembno mesto v zgodovini. Nekoč je veljala, podobno kot zlato, za simbol bogastva in po njej so celo poimenovali trgovsko pot med vzhodom in zahodom – svilna pot. Edinstvene mehanske lastnosti svile, sijaj in njen nežen občutek na koži so jo pripeljale v razvoj tekstilne industrije, razširjene dandanes po cellem svetu. V lastnem domišljijem svetu se nam zdi – kot da bi bila *svila* edina čarobna beseda, in zato lahko v vsakem trenutku prebudi naše zaokroženo znanje ne samo o svili, ampak o svetu

Kokoni sviloprejk (murva)

Odvijalo in kokoni

samem. Samo poskusimo pozabiti besedo svila in spomnili se bomo nanjo naslednjič, ko bomo videli poletno nebo, cvetni list ali membrano med dvema mišicama pri človeku.

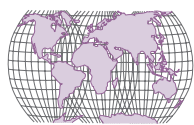
V osrednjem strokovnem predavanju na temo svile je Marko Balažič, študent umetnostne zgodovine in zgodovine, predstavil zgodovino slovenskega svilogojstva in svilarstva, umeščeno v širši evropski prostor. Sledila so še ostala strokovna predavanja na osrednjo temo. Obenem je bilo na temo svile predstavljenih še nekaj krajših praktičnih prikazov in pilotnih projektov, ki so bili v ospredju obravnave osmih prispevkov, ustnih in v obliki posterjev. Posebno mesto pa je zavzela predstavitev rezultatov dela v zadnjem letu, predvsem na področju predelave kokonov v okviru zgodbe *Nova slovenska svila*.

Svila je naravno vlakno, ki ga proizvajajo žuželke kot material za svoja gnezda in kokone. Obstaja pa več vrst žuželk, ki proizvajajo svilo, vključno s sviloprejkami (najpogostejša vrsta svile), hrošči, medonosnimi čebelami, čmrlji, sršeni, mravljami tkalci in številnimi drugimi. Svila je utelešenje razkošja že zaradi visokih stroškov izdelave, mehkega otipa in elegantnega videza, zato je priljubljen

tekstil v modnem oblikovanju višjega cenovnega razreda in mode.

Ko me razmišljanje o svili popelje v globlji, tihi in obarvan svet umetnosti ter literature, ne morem mimo tega, da ne bi omenila danske pisateljice Inger Christensen, ki je svili posvetila eno izmed svojih čudovitih poezij, kjer je med drugim zapisala:

»Mogoče je bila svila modra. Vsi pridevniki so zelo nemočni. Nikoli nimajo veliko vsebine. Dan za dnem se morajo oklepati vseh samostalnikov, ki jih najdejo. Tako se mora modrina vedno oprijeti neba, očesne šarenice, cikorije, zvončkov in bakrovega sulfata, odseva neba v jezerih in morjih. Enako bi bilo, če bi bila svila bela. Potem bi se bela morala oprijeti snega in riža, lilij in biserov in kuhanih rib, zvezd in zob. In zdaj je svila, bela ali modra, s pomočjo teh nemočnih pridevnikov že zmogla zapustiti samostalnik in je na poti proti snegu ali nebu, cikoriji ali biseru in naprej v neskončno. Ali pa je neskončno na poti v svilo. Mogoče bi moral reči navidezno neskončno. Ali pa neskončno že zajema navidezno neskončno? Na primer, najdaljše svilene niti na svetu nikoli ne bi mogli imenovati očitno neskončne, če koncept neskončnosti že ne bi obstajal« (Inger Christensen, *Svila, vesolje, jezik, srce; poezija delov govora*, 1991).

ŽUPNIJE

BENELUKS

BRUSELJ

September 2023 v pravkar odprtem prenovljenem Slovenskem pastoralnem centru /SPC/ v Bruslju

V nedeljo, 10. septembra, smo v novi kapeli prenovljenega SPC v Bruslju začeli z rednimi nedeljskimi mašami ob 10. uri. Enkrat na mesec imamo v gosteh duhovnika iz drugih krščanskih skupnosti, takrat imamo nedeljsko mašo popoldne ob 17. uri. Gost meseca septembra je bil v nedeljo, 17.

Gost meseca septembra je bil koordinator tujejezičnih skupnosti v Bruslju Eric Vancraynest.

Patrick Das je po maši z gostom meseca predstavil svojo udeležbo na svetovnem srečanju mladih v Lizboni v začetku avgusta.

septembra, belgijski duhovnik Eric Vancraynest, ki je v Bruslju odgovoren za koordinacijo tujejezičnih skupnosti. Vodil je nedeljsko bogoslužje, potem je sledil zanimiv pogovor, v katerem je pojasnil, da se vsako nedeljo v Bruslju obhaja sveta maša v 25 jezikih. Na koncu pogovora je član naše skupnosti v Bruslju, mladi Patrick Das, predstavil svetovno srečanje mladih v Lizboni, ki se ga je udeležil in ga je zelo prevzelo in navdušilo.

Nedeljska sveta maša in slavlje na vrtu SPC ob župnikovem rojstnem dnevu

V nedeljo, 24. septembra, smo imeli slovesno mašo ob župnikovem

Župnik Zvone in ministranti med nedeljsko sveto mašo v Bruslju

rojstnem dnevu. Po maši smo si na velikem ekranu ogledali dia-montažo o odprtju prenovljenega SPC, ki je bilo 25. junija, na dan slovenske državnosti. V 22-minutni dia-reportaži smo podoživeli milostne trenutke blagoslova nove kapele in prenovljenih prostorov, ko je bil med nami ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Stanislav Zore in večje število duhovnikov. Fotografije sta prispevala Keimpe Dijkstra z Nizozemske in Nejc Vernik iz Bruslja. V ozadju smo lahko prisluhnili glasbi hišnega benda SPC, ki je 2. julija, teden dni po odprtju, igral in pel pri mladinski maši, ko nas je obiskalo 110 dijakov salezijanske gimnazije iz Želimlja. Dia-montažo je umetniško oblikoval in pripravil mojster dizajna Franci Arh iz Tamma pri Stuttgartu. Na koncu smo na preurejenem vrtu imeli skupno kosilo z dobrotami z žara, palačinkami in slovensko potico. Bilo je sproščeno in veselo.

Mesec oktober v znamenju molitve rožnega venca

V nedeljo, 1. oktobra, so se pol ure pred nedeljsko mašo zbrali mladi starši in otroci in zmolili rožni venec kot pripravo na nedeljsko

mašo. V celem mesecu oktobru bomo ob nedeljah to ponovili. Lepo je videti in doživeti, kako desetko rožnega venca molijo naprej otroci, stari od 8 do 10 let, in za njimi njihovi starši.

Obisk slovenske pisateljice in skupine petdesetih žensk Ženske zveze NSi

V nedeljo, 8. oktobra, smo pri nedeljski maši gostili slovensko pisateljico Natašo Konc Lorenzutti, ki nam je po maši pripovedovala basni, ki jih je napisala. Vsi smo ji z veseljem prisluhnili. Z nami pa je bila tudi skupina petdesetih žensk Ženske zveze Nove Slovenije, ki so obisk Bruslja začele z nedeljsko mašo. Ponoči s sobote na nedeljo so z avtobusom potovale iz Slovenije. Lepo so se vključile v dogajanje pri nedeljski evharistični daritvi. Po maši smo še za goste iz Slovenije predvajali dia-montažo o odprtju in blagoslovu prenovljenega SPC. Okrog dvanajstih je sledilo skupno kosilo na vrtu, ki so ga žene prinesle s sabo iz Slovenije. Lepo vreme nam je omogočilo, da smo se dlje časa zadržali na vrtu, se pogovarjali in tudi kakšno zapeli.

Poročilo in fotografije je pripravil in uredil župnik, dr. Zvone Štrubelj

Pisateljica Nataša Konc Lorenzutti med nastopom po nedeljski maši

Druženje na vrtu SPC v nedeljo, 8. oktobra 2023

Starši in otroci pred nedeljsko mašo v novi kapeli SPC v Bruslju molijo rožni venec.

Razlaga ikon v kapeli evropskih zavetnikov v SPC v Bruslju ob obisku petdesetih žensk Ženske zveze NSi

Med mašo ob obisku petdesetih žensk Ženske zveze NSi v novi kapeli v Bruslju

Mlada skupnost Slovenk in Slovencev med septembrsko mašo v Luksemburgu

EISDEN

V petek, 15. septembra, in še naslednje dni, odvisno od sorte grozdja, ene dozori prejšnje, druge kasneje, smo v Eisdnu imeli bratev grozdja. Trgatev je bila lepa, ni bilo toče, kot je bilo to pogosto v Sloveniji to leto. Rupert in Teresia Kolleritsch sta skupaj z duhovnikom Gregorjem pobrala grozdje. Potem ga doma blizu Aachna, v Stolbergu v Nemčiji, sprešata in po času kletarjenja nastane dobro vino. Tudi skozi vse leto skrbita za misijske gorice, ki jih obrezujeta, da potem trta lepše rodi.

Gregor Šemrl

Obilna trgatev lepega grozdja

Rupert in Teresia Kolleritsch ter duhovnik Gregor na trgatvi misijskih goric v Eisdnu

FRANCIJA

PARIZ

V soboto in nedeljo, 16. in 17. septembra, je duhovnik Gregor prvič obiskal skupnost v Parizu, kjer bo začasno zamenjal dr. Zvoneta Štrublja, ki ima veliko dela še z obnovo druge stavbe v Bruslju. Štrubelj je namreč pred tem duhovno oskrboval skupnost v Parizu. Že en dan prej, v soboto, je duhovnik Gregor Šemrl šel na peturno pot v Pariz, kjer ga je lepo sprejel diakon Ciril, njegova žena in družina nje-

govega sina, ki tudi živi tam. Imeli so okusno večerjo. Naslednji dan, v nedeljo, je bila maša ob 11.15 v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Parizu. Pred mašo je duhovnik tudi spovedoval. Pri pridigi so razmišljali o odpuščanju; kako je včasih težko odpustiti, vendar kot smo veseli, da drugi nam odpustijo, tako smo tudi mi povabljeni, da odpuščamo in nato lažje gremo naprej. Duhovnika Gregorja so lepo sprejeli in se veselijo še naslednjih obiskov, ki jih bo imel vsako približno tretjo nedeljo v mesecu to pastoralno leto. Po lepi in doživeti maši, katero je polepšalo igranje orgel in violine, so se odpravili na drugo lokacijo, kjer je lepa dvorana, imenovana Espace Sanit Michel in tam so nadaljevali druženje in prijeten pogovor ob dobri francoski in slovenski hrani ter tudi domačih dobrotah in domači kapljici.

Gregor Šemrl

Na večerji pri diakonu Cirilu s soprogo in njegovim sinom

Pri večerji je bila zbrana tudi vsa družina.

Cerkev sv. Filipa in Jakoba v Parizu z zbranimi verniki

Branje prvega berila

Ministrant je prebral drugo berilo v slovensčini.

Orgle in violina sta glasbeno lepo obogatili sv. mašo.

Druženje in pogovori v lepi dvorani

Prijetno druženje v dvorani ob mizi dobrot

FREYMING-MERLEBACH

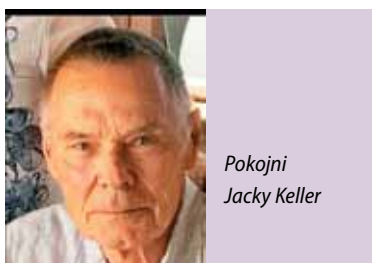
Ministrantje iz Spicherna, zadnje velike vasi na francoskih tleh pred spustom v sosednji Saarbrucken, so po velikem šmarnu obljubili, da si bodo temeljito ogledali našo kapelo in sami skušali dojeti načine oblikovanja mozaikov. V prvem tednu septembra ni manjkalo navdušenja in so v zgodnjih jutranjih urah prve sobote meseca že pozvonili na vrata naše misije. Pričela se je razlaga praktičnega dela ter samega ustvarjanja mozaikov. Opoldan smo jih gostili v mlinu in nato se je pričelo delo s stroji, kleščami, rezili in kladivi. Nekateri so bili prepričani, da bodo zvečer odšli z dokončanim mozaikom pod pazduho domov. Seveda ni bilo tako, do tega so pač sami prišli in kar hitro videli, da tovrstno delo potrebuje čas, molitev, koncentracijo in hkrati je potrebno dopustiti, da slika zaživi tudi po svoje ... Vsekakor lep dan v smislu aktivne ustvarjalnosti, ki ni nič drugega kakor ponotranjena molitev vidnih kamnov.

11. septembra smo se v velikem številu, preko 250, zbrali v župnijski merlebaški cerkvi ob pogrebni sveti daritvi za pokojnega Jackyja Kellerja. Če je skoraj poklicno enostavno voditi pogrebno mašo za malo ali celo neznano osebo, je toliko težje ostati na mestu brez stisnjenega grla, ko se duhovnik in skupnost poslavljata od prijatelja, dobrotnika, sodelavca in rednega nedeljskega vernika. Vse to in še več je bil naš Jacky Keller. Rodil se je 2. oktobra 1942 v Merlebachu. Kot edini sin Kellerjeve družine je moral zaradi hude bolezni matere pri desetem letu starosti oditi v Metz k stricu, kjer je tudi nadaljeval s šolanjem. S štirinajstimi leti se je vrnil v Cuvelette, kjer se je zaposlil pri rudniški upravi HBL kot mladi delavec, kjer je skupaj s sovrstniki vsak dan delal pri ročnem ločevanju kamnov od premoga in pranju slednjega v

Ministrantska skupina iz Spicherna je ugotovila, da manjka v naši kapeli križ, zato so ga sami simbolično oblikovali.

»lavoir de Cuvelette«. Z 18 letom se je kot rudar spustil na dno jaška Reumaux in tam kopal črni premog za zaslužek belega vsakdanjega kruha. 20. aprila ju je, Anito Lizzi in Jackyja Kellerja, monsijor Stanko Grims združil pred Gospodom v merlebaški cerkvi. Iz njunega zakona sta se rodila Emanuela in Thierry. Kar nekajkrat sta menjala stanovanje vse do leta 1985, ko sta se naselila v svojo hišo na Cité

Pokojni Jacky Keller

Chapelle. Jackyja ste srečali vsepovsod, kjer je človek postajal soustvarjalec, tako na področju fotografskega slikanja in pozneje tudi slikanja s čopičem na platno kakor rezbarjenja. Dve veliki lesorezni deli še danes krasita veliko rudniško dvorano pri jašku števil. 5. Ljubezen do vrta, imel je vsako leto prve rdeče paradiznike. S sinom sta dolga leta tekmovala na mednarodnih turnirjih ribolovstva. Kovaški izdelki, pomoč pri obnovi

Petina vseh ministrantov in ministrantk iz Spicherna si je kar dve uri ogledovala našo kapelo.

misije in mlina ... Kar tri desetletja sva bila tesno povezana in se vsaj dvakrat tedensko srečevala ob delu, pogovoru, načrtih itd. 15 let je bil moj sosed tudi na Gradišču pri Trebnjem, kjer sta s soprogo Anito uživala nad lepim pogledom vse tja do Triglava. Svoj delovni pečat je vtisnil v Sloveniji kakor tu na francoskih tleh. Kot strasten lovec je bil zelo spoštovan član lovske družine. Kot rudar je končal svoje delo kot »porion chef«. Virus dela z mozaiki se ga je hitro oprijel. Njegova vztrajnost pri tovrstnem delu je bila vzorna in je posegala celo v počitniški čas, saj je dokončal veliki okrasni venec nad svatbo v Kani ravno na Gradišču pri Trebnjem. Spadal je med redke laike, ki jih mora imeti duhovnik ob sebi in so mu potrebni za nasvete pri načrtih ali zapletih župnije. V veliko tovrstno pomoč mi je bil ravno za še kako razgibano pariško področje. Lahko rečem, da ko mi je oče umrl pri 68 letih, mi je Jacky stal nevsiljivo ob strani kot drugi oče. Znal je prisluhnuti, govoriti in predvsem molčati. Bil je mož globoke vere in njegov stol, pod kipom svetega Jožefa, ga je vsako nedeljo pričakal. Bil je tudi bralec. Ponosen je bil na našo skupnost. Kolikokrat mi je rekel: »Rad pomagam, ker Slovenci niso le-

nuhi!« Koliko košar fig smo vsako leto razdelili po maši v Merlebachu. Preprosta dobrota za preprosto veselje. Najin skupni moto je bil: »Vse, kar ni dano, je izgubljeno!« Ko sem mu pet dni pred smrtjo nesel sveto obhajilo na dom in sva skupaj molila, me je še zadnjič prijel za roko in me stisnil. Topla dlan je brez besed povedala vse, kar sva in smo lahko ob njem doživeli. Narezal je še zadnjič klobase, nalil domače vino ... Nazdravila sva življenju, večnosti. Naj ga sedaj Oče velikodušno sprejme v svoj objem. Hvala ženi Aniti, s katero sta ravno letos obhajala 60. obletnico poroke, za vso skrb in dobro kuhinjo, s katero mu je znala stati ob strani, za vse trenutke deljene sreče kakor često obnovljenega odpuščanja. Jacky ni rad zahajal na pokopališče, ženi je vedno dejal, ko se je vračala s pokopališča: »Ali si bila ponovno v hotelu pax?« To sredo, 4. oktobra, smo tudi njegovo žaro položili k večnemu počitku na merlebaškem pokopališču, nedaleč od hiše, kjer se je rodil, ulice, kjer se je kot otrok igral ... Ko sem te še zadnjič blagoslovil, se nisem mogel sprijazniti, da si postal samo peščico pepela ... Hvala za to, kar si bil za nas vse in kar si sedaj za Boga.

Hvaležen župnik Jože Kamin

Trinajstletna Lavra je narisala roko, ki izraža sovraštvo in nasilje pred sodno palačo.

Ministranti so prijeli za delo in natolkli lep kup kamenčkov.

Največji mozaik – Jezusova obsodba pred Pilatom potrebuje prostor in svetila se premikajo pod vodstvom Jackyja Zappa.

Konec septembra je Doroteja Kamin obhajala 92. rojstni dan.

NEMČIJA

AUGSBURG

Slovo od pokojne Marije Belavič

Marija Belavič se je rodila v Sloveniji 3. oktobra 1958 v vasi Preloka v Beli krajini. Odraščala je v družini skupaj z dvema bratoma. Po končani osnovni šoli se je vpisala na trgovsko šolo in si pridobila poklic trgovke. Z marljivim delom si je v rojstni deželi služila kruh do odhoda v Nemčijo. Po prihodu v Nemčijo se je najprej zaposlila kot hišna pomočnica pri lastnici tovarne papirja Haindl (Papierfabrik Haindl), ko se je ponudila priložnost, da zamenja delovno mesto. Najprej je delala nekaj časa pri podjetju Reiter, nato pa v kantini pri podjetju MAN.

Marija je podarila življenje hčerki Brigiti in sinu Alojzu.

Veselila se je, ko se je srečevala z obema vnukinjama, z Annamarijo in Katharino ter z obema vnukoma, Christianom in Nicolasom.

V svojem možu Alojzu, s katerim se je poročila 1984, je čutila trdno

oporo in življenjsko gotovost. V njuno srečno življenje se je začela vedno bolj vmešavati bolezen. Pred letom dni je možu izpila vse življenjske moči in tako je Marija ostala sama. Tudi njej ni bilo nič prizaneseno. Že leta 2006 se je morala podvreči kirurškemu posegu in zahtevni terapiji. Iz zdravstvenih razlogov se je morala predčasno upokojiti. Sledila so leta dokaj stabilnega zdravja. Leta 2019 pa je bolezen spet začela krojiti življenje. Marija je upala, da bodo zahtevne terapije premagale bolezen. Bila je nekaj časa v bolnici, pa spet doma, pa spet v bolnici. Do zadnjega je v sebi gojila upanje na ozdravljenje.

V ponedeljek, 11. septembra, zjutraj ob sedmih, je za vedno zaspala. Smemo upati, da jo je sprejel v srečno večnost On, v katerega je verovala. Šest dni pred odhodom je prejela sveto bolniško maziljenje in sveto obhajilo. Na srečanje z Gospodarjem življenja je bila dobro pripravljena. V pogovoru z domačim župnikom

Pokojna
Marija Belavič

Romanom na obisku v bolnici mu je polna upanja v ozdravljenje obljubljal, da ko se ji bo stanje izboljšalo, bo spet prišla k slovenski maši ter se srečala s poznanimi. Te želje se ji niso uresničile. Bog jo je vzel k sebi in jo rešil trpljenja.

Marija je zdaj tam, kjer ni bolezn, ni solza, ni bolečin. Je tam, kjer je od Boga podarjen dom vsem ljudem vseh časov, dom, kjer so vsi srečni.

Slovenski rojaki v Augsburgu so se od pokojne poslovili v četrtek, 14. septembra. V nagovoru je župnik citiral Prešernove verze iz Sonetov nesreče:

»Prijazna smrt! predolgo se ne mudi:
ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta,

ki pelje nas iz bolečine mesta,
tje, kjer trohljivost vse verige zgrudi.«
Pesnikovim vrsticam je dodal svoje razmišljanje:

»Smrt je predstavljena kot rešiteljica, kot srečna cesta, ki pelje v nov način bivanja, kjer je lepo, v nebesa, v večno življenje, v srečno večnost.

Tu najdemo verujoči stično točko s Kristusovo obljubo, da se naše življenje s smrtjo le spremeni, ne pa uniči. Sam nam pravi: 'Kdor vame veruje, vekomaj ne bo umrl.'

S to vero v srcu je pokojna Marija zaspala, od katere se danes poslavljamo.«

V imenu slovenskega društva Drava je ob slovesu spregovorila tudi Cvetka Javernik in spomnila na mnogo lepega, kar je Marija v teku življenja izžarevala do vseh, s katerimi se je srečevala in z njimi delila življenje.

Žaro pokojne Marije so položili v slovensko zemljo na pokopališču v domači župniji v rodni Beli krajini.

R. K.

STUTTART

Lepi trenutki naše župnije

Spoštovani bralci našega časopisa. Čas hitro beži in smo že v jeseni letošnjega leta. V tem času smo imeli v naši župniji kar precej dogodkov, ki so zaznamovali naše župnijsko življenje. Bilo je lepo srečanje treh župnij pri naši cerkvi svetega Konrada. V treh različnih jezikih smo darovali sveto mašo in nato nadaljevali srečanje s skupnim kosilom. Z eno besedo, bilo je zelo lepo in katoliško. Tu se vidi širina Kristusove mize, za katero smo povabljeni vsi, ki smo njegovi učenci.

Potem smo imeli v mesecu oktobru lep operni koncert Ave Marija, ki ga je odpela operna pevka Petra Vrh Vrezec skupaj s svojim soprogom in organistom iz ljubljanske stolnice. Bil je to nepozaben dan, ki se je vsem nam vtisnil v spomin in vsi smo šli na svoje domove z lepimi spomini in duhovno okrepljeni. Bogu hvala za ta dan in, če Bog da, bomo to ponovili naslednje leto. Rad bi se zahvalil vsem, ki ste pomagali pri organizaciji prireditve in vložili svoj čas, trud in ljubezen do slovenske župnije v Stuttgartu. Hvala vam za vso pomoč pri koncertu in za pogostitev v župnijski dvorani.

Iz naše skupnosti v Oberstenfeldu se je po dolgi borbi za življenje poslovila Ivanka Klemen. Zvesta Slovenka in katoličanka naše župnije, ljubiteljica narave in nabiranja gob in gozdnih sadežev. Pokojna Ivanka

Pokojna
Ivanka Klemen

je bila prijetna gospa s svojim stilom življenja in dela. Vsak mesec je bila prisotna pri svetih mašah in je pomagala po svojih močeh. Zelo veliko je pretrpela zaradi bolezn in je bila prava borka za življenje. Na koncu je bolezen naredila svoje in smo jo izgubili. Draga Ivanka, hvala za vse dobro in počivajte v miru Božjem.

V Heilbronn pa smo se poslovili

Pokojni
Jožef Igljč

li od pokojnega Jožefa Igljča, ki je bil dolga leta član naše skupnosti. Skupaj s svojo ženo sta si v Nemčiji uredila dom in življenje in garala za vsakdanji kruh. Težko življenje sta dala skozi, ampak ostala zvesta katoličana. Gospod Jožef, počivajte v miru Božjem in večna luč naj vam sveti.

V Slovenskem domu pa se nam iz dneva v dan vedno nekaj dogaja in

vsak dan imamo nekoga na obisku zaradi različnih stvari. Bogu hvala in prav je tako. Ob tem se mi poraja naslednja misel. Že na sam dan

vstajenja se je Jezus zvečer prikazal vsem apostolom. Razen odsotnemu Tomažu, ki se je osamil in šel po svoje. Malo pred Jezusovim velikim

Po sveti maši treh župnij pri svetem Konradu

Slovenci verniki na pikniku

Spoštovana gospa Petra Vrh Vrezec skupaj s soprogom in organistom

petkom, ko je Jezus hitel k Lazarju, ki je bil že mrtev, je namreč prav Tomaž izrekel precej dvoumne besede: »Pojdimo še mi, da umremo z njim.« Pa se ni vedelo, ali ima v mislih Lazarja ali Jezusa, ki so mu že zdavnaj grozili s smrtjo. Veliki petek ga je dotkel. Zaradi vsega, kar se je zgodilo, je opustil vsako upanje. Lahko bi rekli v vsakdanji govorici, da je vrgel puško v koruzo in se želel vrniti v svojo vsakdanjost, seveda z bridkim obžalovanjem dejstva, da se je sploh pustil zvabiti tistemu Nazarečanu za projekt, ki je žalostno propadel. Zato je jasno, da Tomaž ne bo veroval in ne bo sprejel govoric, da je Jezus vstal. Dal pa se je pogovoriti, da se vrne k svoji skupnosti, ki je po tednu dni znova dočakala Jezusa. In tu se zgodi veliko dejanje Božjega usmiljenja – neverni Tomaž izrazi vero v vstalega Gospoda. Sprejel je njegovo srce zaprto in zakrknjeno, ne bi verjel niti, če bi na lastne oči videl, da je Jezus vstal od mrtvih.

Ljudje smo po naravi takšni, da težko verujemo, če ne vidimo čudežev in znamenj. In če so naša srca zaprta, tudi še tako veliko znamenje ne more prebiti zidu trdote naših

Gospa, ki skrbi za župnika in slovensko župnijo

src. Zato se Božje usmiljenje ne vsiljuje. Preprosto ga sprejmemo ali pa tudi ne. Toda če ga ne sprejmemo, moramo vstopiti skozi vrata pravičnosti. A kdor ve, kaj pomeni en sam mali greh v odnosu do Božje pravičnosti, nam to lahko odločno odsvetuje. Ljubi moj Jezus, moj vstali Zveličar! Čeprav o tebi berem v Svetem pismu, nam sam nisi zapustil nobenega pisma, ne stavka ne črke, razen seveda znamenitega *pisanja po tleh*, po še bolj znamenitih besedah: »Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen!« A se še danes ne ve, kaj je tam v pesku pisalo ... Vemo le, da noben kamen ni priletel! Takrat. Skozi zgodovino pa se ljudje nismo kaj dosti menili za tvoje navodilo in so kamni frčali kot toča na nevihtni dan. Je pa pomembno, da je *odfrčal* neki drug kamen, da je bil odvaljen: kamen s tvojega groba. In kar je – se mi zdi – pomembno: ta kamen ni bil odvaljen zate (kot da bi te lahko zadržal!), temveč za nas! Da lahko vidimo, da je grob prazen! Da tebe ni v grobu! Da zaman iščemo Živega med mrtvimi! Da smrt nikakor ni zmagovalka v tem prečudnem dvoboju! Da doumemo, da ti nisi šel iz groba, temveč preko groba! V Življenje! Kamor želiš, da ti – preko groba – sledimo. Prevzel si naše umrljivo telo. Umrl si s tem in v tem telesu, da bi nam pokazal, da je Ljubezen močnejša od smrti, ki nam vzame telo, a se življenja ne more dotakniti. Življenja, ki je večno, kot je večna Ljubezen. Skrivnost, ki jo je nemogoče razumeti. Ki jo je težko verjeti. Se jo pa da in sme – celo mora – živeti. Težko je. Zato tudi jaz – kot Tomaž – kopljem s prstom po tvojih ranah, iščem pot na ono stran. In je to, če sem malo predrzen, prava smer: preko rane se najhitreje pride do tvojega Srca. Čeprav: blagor tistim, ki niso videli, pa so verovali. Moj Gospod in moj Bog, moj Odre-

Zakonca Čuček na obisku v Slovenskem domu

Naša mlada ekipa v kuhinji

Kosilo po koncertu v Stuttgartu

šenik ... moj Prijatelj. Trudim se na tej strani rane, ljubim na tej strani rane v upanju in veri, da pridem preko in te bom slišal izreči: »Moj Aleš.«

Vsi imamo veliko možnosti za ljubezen. Vsak dan naletimo na veliko ljudi in vse bi morali imeti radi, čeprav je včasih težko. Lažje pa je, če skušamo v vsakem človeku, ki ga srečamo, videti Jezusa in pri tem ne delati nobene razlike. Poenostavljeno povedano: delitve nas zasužnjijo, enotnost pa nas osvobodi. Ko imamo opravka z drugimi ljudmi, jih moramo imeti radi tako, kot imamo radi sami sebe. Če imamo na primer družinsko kosilo in na mizi ostane samo še en kos torte, kaj naj storimo? Delite ga – ali še bolje, prepustite drugi osebi cel kos. Ljubezen ni vedno lahka. V odnosih na delovnem mestu, v lastni družini in s prijatelji je veliko izzivov. Včasih nas ljudje sovražijo, nam nasprotujejo ali nas preprosto obravnavajo brezbrizno. Jezus nas vabi, da ljubimo tudi te ljudi. To je morda tudi najtežji del krščanske ljubezni. Chiara Lubich je nekoč dejala: »Ljubiti brate in sestre – vsakega posebej in vse skupaj – pomeni: ljubiti sosede take, kakršni so, in spoštovati ljudi kate-

reki narodnosti. To bi povzročilo korenito spremembo miselnosti in popolnoma nov način življenja. Če bi vsi to storili, bi bil na zemlji že raj.« Da bi lahko pravilno dojeli Kierkegaardovo razumevanje žrtvovanja, se moramo najprej zavedati: po Kierkegaardu imamo eno samo dolžnost, ljubiti druge tako, kakor ljubimo sami sebe. Ljubiti nekoga po Kierkegaardu pomeni, prizadevati si, da bo ljubljeni čimbolj ljubil Boga. To pomeni: prizadevamo si, da bo postal čim boljši človek. Merilo dobroti človeka je njegova ljubezen do Boga. Ljubezen do neke določne osebe je sredstvo, da ji pomagamo postati čim boljše oseba. Če kaj, potem lahko naša ljubezen pomaga osebi, da postane boljše oseba.

To je temeljna prvina podlage, na kateri je treba razumeti tudi Kierkegaardov pogled na žrtvovanje. Druga prvina je Kierkegaardovo stališče: naša edina naloga je to, da postanemo Božja podoba. Ta trditev na neki način pove isto kakor zapoved, da moramo ljubiti svojega bližnjega tako kakor samega sebe. To izhodišče, da je naša edina naloga postati Božja podoba, to je: podoba, ki nam jo je Bog namenil, pa določa tudi pravil-

no razmerje med prednostno in neprednostno ljubeznijo ali krščansko ljubeznijo. Krščansko ljubezen Kierkegaard imenuje »kjerlighed«. Po Kierkegaardu je merilo našega odnosa do drugih doseganje naše Božje podobe. Če nas dajanje prednosti potrebam in željam drugih vodi proč od doseganja svoje lastne Božje podobe, potem ne smemo dajati prednosti drugim, temveč »sebi«. Pot postajanja Božje podobe je uresničevanje Božje volje, to pa pomeni brezpogojno poslušnost Bogu in ponižnost pred njim. V tem smislu je Abraham »dal prednost« sebi, predvsem pa Bogu, pred Izakom: Abraham lahko postane podoba, ki mu jo je Bog namenil samo, če brezpogojno izpolni Božjo voljo. Primarna naloga vernika ni, da Boga razume (še več, pravi

verniki ve, da Boga ne more v celoti razumeti), ampak da ga poslušajo in uresničujejo njegovo voljo. Obenem pa veruje, da je to najbolje zanj in za vse. V tem smislu bi Abraham Izaku storil slabo, če ga ne bi daroval Bogu. Naslednji pomemben element je Kierkegaardov pogled na trpljenje. Po Kierkegaardovem mnenju sta potrebni dve prepričani, predpostavki, da človek lahko nosi jarem trpljenja z lahkoto in celo z radostjo: Trpljenje, ki ga prestajamo, smo si zaslužili oziroma je to način, da postajamo boljši ljudje. Trpljenje je »zdravilo«. Bog me (nas) ljubi. Življenje brez trpljenja na tem svetu je morda teoretična možnost, praktično pa je nemogoče. Da ga človek lahko prenaša in je pri tem radosten, mora verovati, da je grešil, saj je to edino smiselno združljivo z

vero, da ga Bog ljubi, in v tem kontekstu tudi dogma o izvornem grehu dobi pravi pomen. Lahko uvidimo, da služi človekovi radosti. V tem smislu je treba razumeti tudi trpljenje, ki je del žrtvovanja ali darovanja. Prenašati ga moramo – kolikor je mogoče – z radostjo, da je to dobro. Seveda pa ne smemo sami siliti v trpljenje ali ga celo povzročati. Trpljenje, ki ni po Božji volji, je slabo in se mu moramo izogibati. To velja tudi v pogledu mučeništva. Kakor je pojasnil Josef Pieper, je biti mučenec dar, ki ga ni možno izsiliti. Izsiljeno »mučeništvo« sploh ni mučeništvo, še več, je nekaj slabega, nekaj, kar ni v skladu z Božjo voljo. Orisano stališče se lepo ujema s Kierkegaardovimi razmišljanji v razpravi Mar se človek sme pustiti ubiti za resnico, ki jih lahko razumemo kot

njegovo poglobitev. Kierkegaard v njej predstavi analizo Jezusa oziroma apostola kot nekoga, ki se lahko pusti ubiti za resnico zato, ker je v prav posebnem odnosu z Bogom. Zaradi tega odnosa ni dvoma, da je njegovo žrtvovanje uresničevanje Božje volje. Za navadnega kristjana pa je po Kierkegaardu primerno izogibanje žrtvovanju, ki zahteva, da si drugi »umažejo« roke. V tem smislu naj bo, po Kierkegaardovem mnenju, njegovo življenje nedramatično, življenje v odtenkih sivega (Bellinger 2008, 122). To Kierkegaardovo stališče pomeni plodno izhodišče za pristop k tako imenovanemu paradoksu nedolžnosti. Dragi moji, trudimo se za vero, upanje in ljubezen, ker samo to odrešuje.

Poročilo pripravil: Aleš Kalamar

ŠVEDSKA

GÖTEBORG

Tudi to je del življenja na Švedskem

Letošnji povratek z (delovnega) dopusta v Sloveniji nazaj na Švedsko je bil zaznamovan s kar petimi pogrebi, med temi dva in še en »slovenski«.

Na praznik apostola Jerneja, 24. avgusta, je bil Jožef Zupančič deležen sv. popotnice, v moči katere je kmalu proti večeru še isti dan zaspal v Gospodu, obkrožen s svojimi dragimi domačimi in dragimi prijatelji, saj jih je bilo v njegovi sobi in na hodniku več kot dvajset. Po prejemu sv. popotnice je sledil žalostni del rožnega venca, kjer so bili vsi navzoči povezani v molitvi z družino odhajajočega moža, očeta, brata in sina Jožefa.

Pogrebi od avgusta do začetka oktobra

Naprej je švedski vagabund za Gospoda bil na razpolago za **pogreb Charlotte Alzunger**, mlajše gospe

Pokojna
Charlotte
Alzunger

iz Göteborga, od katere so se poslovili v družinskem krogu na Västra kyrkogården. Najprej se je zgodil blagoslov groba, v katerega so potem položili žaro s posmrtnimi ostanki upepeljenega telesa pokojne članice oltarnega občestva župnije Kristusa Kralja v Göteborgu. Hči in mama pokojne Charlotte sta bili, skupaj s svo-

jimi domačimi, hvaležni za občutno zadnje slovo in molitve.

Potem je sledil **pogreb Meri Škrabl**, sicer v hrvaškem jeziku, ker je bila velika večina hrvaško govorečih. Seveda pa sta bila prisotna s svojima ženama tudi moževa brata iz Nemčije oziroma iz Dobove.

Pokojna
Meri Škrabl

Vnukinja enega od Zvonetovih znancev in prijateljev je ob naslavljanju svojega dedka Nika zapisala takole: »Ne bomo tožili, ker si odšel. Hvaležni bomo, ker si bil.«

V kapeli na pokopališču Fridhem so se 7. septembra zbrali njeni domači in rojaki, da se Bogu zahvalijo za vse dobro in plemenito, kar je žena in mati Meri storila v svojem življenju, predvsem pa za vso ljubezen, ki jo je živela in izkazovala svojemu možu in hčerama, kakor tudi vsem, ki so jo poznali, jo srečevali, delali z njo in jo srečali v cerkvi pri bogoslužju.

Meri Škrabl se je rodila 21. julija 1952 v Prvič-Luki na majhnem otoku. Usoda jo je odpeljala na Švedsko. Zaljubila se je v Marjana, s katerim se je poročila. Na skupni življenjski poti sta bila blagoslovljena s hčerama Marjano in Isabello. Postala je celo prababica, kar ji je bilo v veliko veselje in ponos. Bila je žena, mama, babica, zdaj pa še kako zaželena prababica. Imela je veliko srce, polno nesebične ljubezni, ki jo je raz-

dajala svojim, pa tudi vsem drugim. Njeno telo je bilo na Švedskem, ona in njena duša pa sta se vedno želeli vrniti domov na svoj otok Prvič in njeno modro morje. Naj v miru počiva na Björlanda kyrkogården.

mami v slovo hči Marjana

Naslednji dan je sledilo zadnje **slovo od Marice Kociano** v Fridhems kapell na Hisingenu, kjer je bil slovenski duhovnik samo »tih molilec in spremljevalec« pokojne rojakinje. Žaro pokojne sestre v Kristusu pa so položili k večnemu počitku na istem pokopališču, kjer so se od nje še zadnjič poslovili. Draga rojakinja Marica, počivajte v miru v švedski zemlji!

Pokojna Marica Kociano iz Göteborga

Teden kasneje, v torek, 12. septembra, je v kapeli na pokopališču Fridhem ob 14.00 sledila pogrebna sv. maša in zadnje **slovo od Rudolfa**

Pokojni
Rudolf Mojar

Emanoila Mojarja, še enega člana župnije Kristusa Kralja iz Göteborga, kjer je bogoslužje za rajnega vodil slovenski dušni pastir na Švedskem. Žaro pokojnega pa so v četrtek, 5. oktobra, na istem pokopališču položili k večnemu počitku. Počivaj v miru.

V sredo, 13. septembra, pa je ob 13. uri v cerkvi sv. Pavla od Križa sledilo težko **slovo od prerano umrlega Jožefa Zupančiča**, moža Katarine Marjane ter očeta dveh ministrantov

Pokojni
Jožef Zupančič

Simona in Martina in Emme, sina mame Darinke in Silvinega ter Milanovega brata, kakor tudi od brata v Kristusu, člana Slovenske katoliške misije Göteborg na Švedskem, predsednika SD Slovenski dom v Göteborgu, zvestega in odgovornega sodelavca NCC, velikega Slovenca, prijatelja ... S slovenskim dušnim pastirjem na Švedskem je somaševal Jožefov župnik p. Andrzej Konopka. Množica prisotnih pri pogrebnem sv. maši je znamenje, s koliko ljudmi je bil Jožef povezan. In preko dvajset njegovih sodelavcev ter sodelavk z NCC, kjer je bil varnostni inženir, je bilo znamenje zahvale za vse, kar je Jožef odgovorno za varnost pri delu in razumevalo do delavcev delal pri tem gradbenem podjetju.

Jožef Zupančič je bil rojen staršema Jožetu in Darinki Zupančič kot drugi otrok. Imel je še sestro Silvo in

Pokojni Jožef Zupančič je še letos vodil procesijo v Vadstenu.

brata Milana. Družina je živela v Surtah, kjer je hodil v OŠ. Višje razrede je potem obiskoval v OŠ v Bohus.

Srednjo šolo je pol leta začel z učenjem ekonomije, potem pa je odšel v Ljubljano, kjer je bival pri stricu Stanetu, od koder se je hodil učiti narodne pleske k folklorni skupini v Vnanjih Goricah ter se učil igrati frajtonarico. Tako je izkoristil čas druge polovice prvega leta srednje šole. Ko se je vrnil nazaj na Švedsko, je nadaljeval svoje znanje v tehnični šoli. Potem je v času počitnic začel delati pri British Petroleum. Odslužil je vojsko, naredil je tudi izpit za avtobus, ki ga je tudi na Švedskem vozil. Na Blejskem otoku je pozvonil z zvonom želja, da bi dobil Slovenko za ženo ter tri otroke, v čemer je bil tudi uslišan. Bil je aktiven v slovenskem društvu France Prešeren, kjer je plesal folkloro ter kasneje igral frajtonarico. Tam je srečal svojo bodočo ženo Katarino Marjano, s katero sta se pred 26 leti poročila in sta si v Beltincih pred Bogom obljubila medsebojno ljubezen. V zakramentu sv. zakona sta bila obdarjena s sinovoma Simonom in Martinom ter hčerjo Emmo. Lansko leto sta v Premurju obhajala srebrno poroko.

Ko je bilo ustanovljeno SD Slovenski dom 1998, je postal predsednik društva, ki ga je vodil vse do smrti. Leta 2008 in 2009 je študiral na Univerzi v Umeå za varnostnega inženirja pri delu ter delal kot varnostni inženir že pri Preem, potem pa je leta 2014 dobil delo pri NCC vse do zadnjega meseca, ko je moral v bolnico, pa nekaj dni nazaj domov in zadnja dva tedna ponovno v bolnico v Kungälv.

Z avtobusom je vozil tudi romarje v Vadsteno. Poleg žene Katarine Marjane je bila njegova družina vselej v veliko pomoč na vseslovenskem romanju in vseslovenskem srečanju za binkošt pri sv. Brigiti Švedski v Vadstenu, kjer je še letos pomagal nositi križ na začetku procesije od sester k slovenski lipi in nazaj, kjer so romarji rojaki končali prvi del tradicionalnega binkoštnega romanja.

Jožef je bil ponosni ata svojim otrokom in zvest mož svoji ženi. Dom družine Zupančič je bil vselej odprt vsem, ki so radi prihajali na obisk.

Bil je ambasador Slovenije na Švedskem in drugod: jezik, kultura, gostoljubje, slovenska muzika, za katero je navdušil še posebej sina Martina. Bil je ekumenski sodelavec, saj je bil dom odprt tako za kristjane kakor za muslimane in še kakšne druge veroizpovedi z vzhoda. Slovenska zastava je vselej vihrala na drogu na dan slovenskih praznikov. Bil je ponosen Slovenec. Veliko prijateljev s Švedske je peljal domov v Slovenijo. Delo je opravljal z veliko odgovornostjo in je »nezamenljiv v svoji službi«, ki jo je opravljal s srcem in odgovornostjo, kar je bila njegova posebnost, odlika.

Bil je za družbo, veseljak, harmonika je bila v njegovih rokah in vselej je bil pripravljen držati družbo pokonc. V tem duhu pristnega krščanskega velikonočnega veselja ter upanja se je množica rojakov, sodelavcev, znancev poslovila od Jožefa s sv. mašo za dušnico in na koncu na njegovo krsto položila vrtnico zahvale za to, da so ga »imeli«.

Dragi Jožef, počivaj v miru na pokopališču v Surte, kamor so položili žaro v ponedeljek, 18. septembra, v ožjem družinskem krogu in kjer čisto blizu tvojega groba že počiva tudi prerano umrlj tvoj oče Jože Zupančič. Naj ti dobri in usmiljeni Bog nakloni bogato plačilo pri mizi nebeške gostije. Slovenski dušni pastir Zvone je hvaležen tebi in tvojim, ki so poskrbeli za bolniško maziljenje, ki ti ga je podelil tvoj župnik p. Andrzej Konopka iz Angereda, kakor sta se slišala po telefonu, ko si mu mesec dni pred smrtjo sporočil, kaj se dogaja s tvojim telesom. Hvala ti, ker si »počakal« tudi na tvojega »slovenskega župnika« (po telefonskem razgovoru si obljubil, da boš tudi nanj počakal in po Božji previdnosti se je zgodilo tudi to), ki ti je imel priložnost podeliti sv. popotnico, preden si mirno zaspal v Gospodu in v njegove roke izročil svojo dušo.

Hvala družini Zupančič in vsem navzočim, ki so po prejemu sv. popotnice pomagali moliti žalostni del rožnega venca in tako izkazati bližino Jožefu in njegovi družini. Vsakemu izmed vas, dragi rojaki, slovenski dušni pastir vošči takšnega zadnjega slovesa. To je to, kot nas učijo naši starši: moliti za srečno smrt, kar pomeni, nanjo se pripraviti, tudi ko gre človek skozi veliko trpljenje. Pa ne čakati, da je nekdo bolan mesece, potem pa naenkrat umre, nespravljeno z Bogom in tudi z bližnjimi. Hvala vsem vam, ki ste poskrbeli za poslednje zakramente vaših dragih rajnih ob pravem času.

V apostolski veri izpovedujemo med drugim tudi: »Verujem v vstajenje mesa in v večno življenje.« V tej veri so se družine in prijatelji, sodelavci poslavljali od svojih dragih rajnih. Naj vas vse vstali Jezus opogumlja, da mu boste ostali zvesti vse življenje in naj vas za zvesto službo v tem zemeljskem življenju nekoč nagradi z večnim življenjem v nebesih, kjer je naš pravi dom, kjer večno srečen bom, kot je zapel blaženi škof Anton Martin Slomšek.

Dragi bratje in sestre v Kristusu, počivajte v miru. Vsem vašim dragim domačim pa iskreno sožalje ter spomin v molitvi in daritvi sv. maše.

vaš Zvonko Podvinski

Oj Triglav moj dom, kako si krasan ...

27. švedsko-slovenski pohod na Triglav je letos potekal od nedelje, 9. julija, do srede, 12. julija, zato sem se pravočasno odpravila v Slovenijo.

Z vsakoletnim gorskim vodnikom švedsko-slovenskega pohoda, Marjanom Brezočnikom, sva se v nedeljo popoldan odpeljala iz Maribora do Kovinarske kočice v dolini Krme, kjer smo se do večera zbrali vsi letošnji pohodniki. Ker je bila pot zahtevna in ker je zaradi dolžnosti našega Zvoneta bil pohod časovno prejet kot po navadi, je bila udeležba skromna, saj vzpon na Triglav niso mačje solze.

Vodniku Marjanu se nismo smilili, ko nas je v ponedeljek že ob štirih zjutraj dvignil s pogradov. Dobro tri kilometre nam je bilo še lepo, saj smo jih presedeli v avtomobilih. Kmalu zatem pa je bilo treba vzeti pot pod noge po temnem gozdu, na glavah so nam svetile svetilke. Pri našem tempu so nas prehitevali pohodniki, ki so imeli isto pot kakor mi. Po dobri tretjini poti smo imeli prvi daljši postanek, toda ne prostovoljno. Lasseja je zagrabil krč v nogi. Župnik Zvone je takoj nudil prvo pomoč v obliki magnezija. Vsi drugi smo začeli brskati po nahrbtnikih, s čim bi se lahko olajšali Lasseju bolečine. Po daljšem premoru je Lasse lahko zopet stopil na obe nogi in nadaljevali smo pot proti Kredarici. Pogumna Tina, ki je bila letos prvič v naši navezi, je odigrala vlogo angela rešitelja in vztrajala pri tem, da nosi preostalo pot tudi Lassejev nahrbtnik. Nerač ji ga je prepustil, toda Tina je vztrajala pri svoji odločitvi in noben ugovor ni pomagal. Počasi in previdno smo se vzpenjali preko Kalvarije proti cilju. Tina in Leon sta prispela na Kredarico že pred nami in odložila nahrbtnike. Nato sta prihitela še enkrat naproti in ponudila kot prava planinca pomoč ter si optrela do vrha še dva nahrbtnika, tudi mojega.

Naša četica koraka ... tokrat na Triglav.

Prispeli smo do Kredarice.

Po okreptitvi v Triglavskem domu smo si privoščili daljši počitek, nato pa se odpravili k sveti maši, ki jo je v kapelici Marije Snežne daroval župnik Zvone, naš »švedski vagabund za Gospoda«. O tem, da bo sveta maša, sta slišali tudi mladi družini iz Žirov in prihiteli v kapelico. Prelepo je bilo gledati, kako sta oče in sin iz Žirov spontano prevzela vlogo ministrantov.

Čimprej smo se odpravili k počitku, saj je bilo zjutraj potrebno zopet zgodaj vstati. Čakal nas je vzpon na Triglav. Marjan je bil zopet neusmiljen in ob štirih zjutraj naznanil odhod. Zadnja sem prihitedla na zbirno mesto, da si nadenem čelado in varovalni pas. Kar naenkrat mi je šinilo na misel, da bo vzpon zelo naporen in zakaj bi vztrajala pri tem, da se še enkrat delam junakinjo. Odločila sem se, da četrtič več ne grem in da bom ostala na Kredarici. Pohodnike

sem pospremila pred kočjo in jim v temi pomahala v slovo. Zmagoslavno, vendar precej utrujeni so se Tina, Leon, Lasse, Marjan in župnik Zvone vrnili okrog 10. ure na Kredarico, kjer smo pred sestopom v dolino Krme imeli še zahvalno mašo v »triglavski« kapelici.

Lepote gorske narave z neštetiimi cvetličnimi gredicami, ki so nas spremljale na poti, se ne da opisati, to je treba doživeti. Počasi in previdno smo se spuščali po isti poti v dolino. V Kovinarsko kočjo smo prišli do večerje, kjer smo nazdravili na srečno vrnitev. Okrog 6. ure zjutraj nas je zbudilo bliskanje in grmenje in kmalu zatem krepka nevihta. Presrečni, da smo na varnem in še vedno pod toplimi odejami, smo se še enkrat pretegnili, nato pa se po dobrem zajtrku v sredo, 12. julija, odpravili na božjo pot k Brezjanski Materi Mariji, da se še njej zahvali-

mo za srečno vrnitev s Triglava. K zahvalni sveti maši so prišli tudi rojaki s Švedske in prijatelji, ki se pohoda niso udeležili. Zelo veseli pa smo bili zopet tudi harmonikarja Ansambla Dori, Borisa Razborška in njegove družine, ki so nas po sveti maši pospremili najprej na kosilo v gostišče Pr' Smuk v Retnje v občini Tržič. Po kosilu pa nas je družina Razboršek povabila na zaključek 27. švedsko-slovenskega pohoda v njihovo domačo klet v Luže. Poslovili smo se s pesmijo ter željo, da se ob letu osorej zopet srečamo.

Danica Dyllong,
Düsseldorf

Župnik Zvone je tudi na Triglavu opravljal svoje poslanstvo in podelil planinski krst.

Siti in odžežani zapuščamo gostišče Smuk.

Utrujeni, toda srečni in hvaležni Gospodu za čudoviti dar.

ŠVIČA

EINSIEDELN

Slomškova nedelja in bandero Brezjanske Matere Božje v Einsiedelnu

Na Slomškovo nedeljo, 24. septembra, se je slovenski dušni pastir na Švedskem na Slomškov rojstni dan za nebesa (leta 1862) v Einsiedelnu v Švici udeležil slovesnega praznovanja 55-letnice ustanovitve in delovanja slovenskega dušnega pastirstva prav tam, kakor tudi obletnice smrti škofa Slomška. Molitve za lepo vreme in lepo praznovanje častitljive obletnice mnogih molivk in molivcev so bile uslišane. Prebujajoče se jutro je ob skrbni vožnji gostitelja Davida Taljata pripeljalo škofa Antona Jamnika, voditelja slovesnega somaševanja, ter švedskega vagabunda za Gospoda v Einsiedeln, v sveti kraj, kjer še vedno doni »Ora et labora«. Po parkiranju avtomobila so se romarji podali proti samostanu oziroma najprej proti bli-

žnjemu hotelu, kjer je sledilo srečanje z gosti, oktetom Oremus, ki jih vodi Damijana Božič Močnik. Osem duhovnikov, župnikov, se je žrtvovalo za slovesno bogoslužje v prečudoviti baročni cerkvi, ki v vsem sijaju kipi proti nebu in že mnogo let sprejema v svoje naročje slovenske romarje iz vse Švice in od drugod.

Pred slovesnim somaševanjem je sledil križev pot v prekrasnem naravnem okolju, vzpenjajoč se ob travnikih, skozi gozd proti vrhu Kalvarije in nato spuščajoč se nazaj proti samostanu, kjer je kmalu sledilo slovesno bogoslužje, ki ga je vodil in vse romarje nagovoril s krepko besedo škof Anton Jamnik. V zakristiji so se pripravili na sv. bogoslužje ministranti, skupaj s škofom, ki je srečal tamkajšnjega opata Urbana Federerja, ki je na začetku sv. maše tudi pozdravil škofa Antona ter vse navzoče romarje in jim zaželel dobrodošlico ter domače počutje. Sledil je pozdrav in dobrodošlica vsem navzočim gostitelja Davida

Taljata. Slovesnosti se je udeležil slovenski veleposlanik Iztok Grmek, ki je vse navzoče pozdravil, tudi zaposlene na predstavništvu Slovenije pri OZN v Ženevi. Procesija se je začela odvijati in njej so se pridružili moške, ki so nosili zastave in bandera. Posebej je izstopala Brezjanska Marija, ki je Kraljica Slovencev. Ministranti so slovesno stopali v procesiji in vodili navzočega škofa ter somaševalca k oltarju. Tam je Zvone relikvije blaženega škofa Slomška postavil na oltar, ki ga je nato škof Anton slovesno pokadil in tako začel zahvalno bogoslužje. V času slovesnega vhoda k oltarju se je oglasila mogočna slovenska pesem iz grl osmerih duhovnikov pod vodstvom dirigentke Damijane. Ja, to je mogočna samostanska baročna cerkev, kjer ubrano petje še bolj povzdigne človeškega duha v višine. Ljudje so lepo sodelovali pri sv. maši, pri kateri je bila tudi sv. birma, ko je bil mlad fant Mark Ivanec potrjen v veri. Ubrano petje osmerih slovenskih župnikov je pov-

zdigovalo duha vseh prisotnih v Božje višine, da se je zemeljsko bogoslužje združevalo z nebeškim, kakor je bila podana misel v letošnji pripravi na Slomškovo nedeljo. Ob koncu sv. maše je vodila procesija navzočega škofa Antona in duhovnike ter ministrante k milostni podobi Matere Božje, ki

S Zermatta pogled preko štirih romarjev v Einsiedeln na Matterhorn

Veličasten samostan v Einsiedelnu, kjer še danes odmeva Ora et labora.

ima prekrasno kapelico blizu glavnega vhoda v cerkev. Tam so sledile litanije Matere Božje s slovesnimi odpevi, potem je sledila posvetitev, nato blagoslov ter »Marija, skozi življenje«. Ja, kakšen zaključek romanja! Kakšno bogastvo slovenske vernosti, pobožnosti. Res je, slovenski narod je Božji narod in še posebej tudi Marijin narod. Kraljica Slovenije, prosi pri Bogu za slovenski narod.

Slovesnosti v cerkvi je sledilo slovesno kosilo v bližnjem hotelu, kjer so gostje in domačini uživali gostoljubje osebja, ki je streglo, kakor tudi gostoljubje Davida Taljata, ki je moral seči globoko v žep, ko je kril stroške slovesnega kosila. David, hvala za tvoje gostoljubje in pozornost.

Te njegove gostoljubnosti pa so nekaj dni pred samim romanjem uživali trije gostje pri Davidu, to je škof Anton Jamnik, Dori Pečovnik, novi slovenski župnik v Münchnu, kakor

tudi novi predsednik Zveze izseljenških duhovnikov in diakonov, ki delajo med rojaki v evropskem prostoru in drugod po svetu. Tudi švedski vagabund za Gospoda je bil deležen gostoljubja. David je vse tri sobrate popeljal z železnico na Zermatt, od koder je bil zanimiv in skrivnosten pogled na Matterhorn. Gospod je to čudovito goro ovijal v oblake, a od časa do časa je bilo moč občudovati odkrivanje Matterhorna za oči mnogih obiskovalcev Zermatta. Predvsem pa je bil podarjen čas za uživanje na vrhu Zermatta in dihati zrak, ki ga spodaj zaradi prometa ni več toliko. Občudovanje ledenikov in spreminjanje barv zaradi sonca, ki se je prikazovalo in se spet in spet skrivalo za oblake. Pa meglice, skozi katere so se gostje na začetku potovanja z zobato železnico prebijali in ugotavljali, ali bo sploh kaj videti na vrhu Zermatta. A zgodilo se je tisto, kar je Zvone že tolikokrat re-

Duhovniški oktet Oremus pod vodstvom Damijane Božič Močnik je povzdignil bogoslužje.

Slovenske narodne noše in praporčaki pred Marijino kapelico

Na križevem potu pod Kalvarijo v Einsiedelnu

Del slovenskih noš z romarko Danico

Škof Anton Jamnik nagovarja romarje v Einsiedelnu.

kel ljudem: nad oblaki vedno sonce sije. In kako je sonce na vrhu vse prisotne ogrevalo. Bogu hvala!

Dragi David, gostitelj in dobrotnik, naj ti ne manjka, kar si imel posla in stroškov s svojimi gosti, pred jubilejnim praznovanjem in po njem. Bog ti povrni z zdravjem in blagoslovom pri

tvojem tako lepem in pomembnem poslanstvu za ohranjanje slovenske identitete, slovenske vernosti med rojaki v Švici in drugod, kamor te vodi tvoja pastoralna pot. Naj te Kraljica Slovencev in blaženi škof Slomšek spremljata na vseh tvojih poteh.

vaš Zvonko Podvinski

Slovensko bandero z brezjansko Marijo in prapori v cerkvi na častnem mestu

Pred milostno podobo Matere Božje v Einsiedelnu

Gostitelj David Taljat je ob koncu delovnega srečanja počastil goste s kosilom.

Romarji ob 55-letnici slovenske katoliške misije v Einsiedelnu

► Lloyd DOUGLAS

Z G O D B A

Njegova suknja – Devetnajsto poglavje

Dolgo je tako klečal, dokler se ni boječe približal Benjosefu z objokanimi očmi. Sklonil se je in gledal mrtvemu v obraz. Nato je vprašujoče pogledal Marcela, ne da bi ga bil spoznal.

»Grozna smrt,« je zastokal.

»Štefan ni mrtev! Jezus ga je odpeljal!« je vzkliknil Marcel.

»Ne norčuj se iz naše vere. Hud dan je bil za nas!«

»Ali ni obljubil Jezus tistim, ki verujejo vanj, večnega življenja?«

Benjosef je osuplo strmel Marcellu v oči.

»Da, toda ti tega vendar ne verjameš!«

Marcel je vstal in položil starcu dlan na ramo.

»Mene morda Jezus ne bo nikdar dvignil k sebi, Benjosef, in morda tudi tebe ne, Štefana pa je vzel k sebi! In zdaj pojdi in pokliči kakega mlajšega, da mi bo pomagal. Štefana bomo nesli v tvojo delavnico.«

Še vedno blede od strahu so stali sosedej okoli Benjosefove tkalnice, ko so položili Štefana vanjo. Vsi so jokali in Rode ni bilo mogoče potolažiti. Nekateri so nezaupno gledali Marcela. Toda zdaj ni bil pravi trenutek, da bi jim pojasnjeval, da spada med nje, kot mu je govorilo srce. Nenadoma je zagledal poleg sebe Demetrija in mu namignil, naj ostane in pomaga.

Nato je prijel hlipajočega Benjosefa za roko in ga popeljal v kot za statvami, na katere je položil nekaj zlatnikov. »Tu ne morem več pomagati,« je rekel, »a nekaj bi te prosil. Če pride Just sem, mu povej, da sem videl iti Štefana v Jezusovo kraljestvo in da sem prepričan, da je vse, kar mi je pravil v Galileji, resnica.«

Simonu, ki je sedel z verigami na rokah v temi, se je dan neskončno vlekel. Prinesli so mu vode in kruha, a ni jedel.

Prve ure, ki jih je prebil v ječi, so se jetniki iz sosednjih celic iz njega norčevali, ker je bil tako molčeč, končno pa so ga pustili pri miru. Hotel se je zlekniti po leseni klopi, ki je bila tudi za ležišče, pa ni našel počitka. Stene so bile vlažne, podgane so mu grizle obušalo in okovi so mu razjedali zapestja.

A vse bi lahko prenesel, če bi bil zapustil zunaj skupino utrjenih ljudi, ki bi lahko dokončali delo, če obsodijo njega na smrt.

Le kaj bo zdaj s krščansko občino, ko so vsi razkropljeni ali se skrivajo? Kdo jo bo zbral in okreplil? Filipu manjka poguma. Jakob in Janez sta hrabrega srca, manjka pa jima moč besede. Štefan bi bil pravi mož, a ne za Jeruzalem. Judje bi hoteli izraelskega voditelja in morda po pravici, kajti krščansko oznanilo je dediščina hebrejskega ljudstva.

Zakaj je Gospod dopustil, da se je vse tako podrl? Simon se je spominjal dneva, ko mu je bil Jezus rekel: »Simon, ti si Peter-Skala in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev.« Zaprl je oči in žalostno zmajeval z glavo, ko je primerjal vzvišenost tiste ure z brezupnostjo sedanjega trenutka.

Proti večeru je paznik spet napolnil vrč z vodo. Ko je potihnil hrup večerje, je poskusil Simon na leseni klopi zaspati. Tedaj se mu je zdelo, da sanja nekaj nenavadnega. Dopovedoval si je, da vse to ne more biti res, čeprav je vse dojemal kot resničnost. V tem snu je vstal s klopi; verige so mu zdrsnile z rok in, ko je vzdignil nogo, ni bila več obtežena. Vzpel se je in poslušal. Slišati je bilo samo dihanje sojetnikov, še nikdar ni imel tako živih sanj.

Simon je vstal in stegnil roki. Nato je napravil nekaj korakov proti vratom celice. Ko je tako tipal, so mu drsli sandali po tleh, toda popolnoma brez šuma. Sicer pa je bil sen za čudo resničnost. Zdaj je stegnil roko proti težkim vratom, ki so se neslišno odprla. Stal je zunaj! Še nikdar ni sanjal kaj takega! Bilo mu je, kot bi bedel in slišal je udarce srca in krvi v grlu. In vendar je vedel, da leži v sanjah na klopi.

Tipal je z roko vzdolž vlažne stene, previdno in z neslišnimi koraki je stopal naprej, kakor bi ga vodila nevidna sila. Na koncu hodnika so se odprla, prav tako brez šuma, z železnimi drogovi zapahnjena vrata. Še zdaj si je dopovedoval, da samo sanja. Krepko je prekoračil prag in videl v medli luči dvoje spečih stražarjev. Nista se ganila, ko se je bližal vhodnim vratom, zaprtim z veliko ključavnico. Pričakovano je, da se bodo tudi ta odprla, a ostala so zaprta.

Tedaj pa je opazil, da so sanje prešle in čakal je, da se bo spet znašel vklenjen v celici. Mrazilo ga je, pa se je tesneje zavil v plašč, pri tem pa se je

začudil, da lahko prosto premika roke. Ves zmeden se je ozrl okoli sebe in opazil poleg velikih manjša, na stežaj odprta vrata. Stopil je skozi in zaprla so se za njim. Zdaj je stal na cesti in stopil je hitreje. Bilo je še temno in na oglu se je spotaknil ob cestni robnik. Gotovo ga bo ta sunek prebudil. Toda ne, obstal je, se ozrl v zvezde in zdaj je šele spoznal, da je ves čas bedel! Bil je rešen iz ječe!

Kam pa zdaj? Z dolgimi koraki je hitel proti Benjosefovi hiši in, ko je videl, da je tam vse temno, se je obrnil proti domu Janeza Marka. V nekem oknu je utripala zastrta luč. Potrkal je. Čez čas se je odprla linica in skozi jo je prestrašeno pogledala Roda.

»Simon!« je zavpila. »Simon je vstal od mrtvih!« Trepetaje ga je spustila v hišo, ga objela in vprašala: »Pa Štefan? Bo tudi prišel?«

»Ali je mrtev, Roda?« je žalostno vprašal Simon. Spustila ga je in se zgrudila v naročje Markovi materi, ki je prišla s sinom.

»Slišali smo, da si mrtev,« je rekel Marko.

»Ne, Gospod me je izpeljal iz ječe.«

Tiho so stopili v hišo, le Roda je jokala, da se je srce trgalo. Hiša je bila polna kristjanov, ki so se Simonu najprej prestrašeno umaknili, ker so ga imeli za mrtvega. Simon je obstal na sredi. Nekaj častitljivega je žarelo iz njega, nova, dotlej neznana moč. Počasi je dvignil roki in vsi so sklonili glave.

»Molimo,« je rekel Simon-Skala.

»Blagoslovljen Bog, ki si nam ohranil upanje. V veliki stiski smo, toda daj, da se ti zahvalimo za to preizkušnjo vere, ki je vredna več od zlata in nam pripravlja srca za našega Gospoda in Učenika.«

Demetriji se je dolgo zaman sprehajal pred prefekturo, končno pa mu je skrb premagala potrpežljivost; dopovedoval si je, da se je najbrž zmotil, ko je mislil, da je obiskal Marcel Julijana, da bi posredoval za pregnane, pa se je naglo napotil proti Benjosefu. Ko je bil še precej daleč od delavnice, je srečal lepo oblečene, mrke moške in ko so se zasvetili v soncu štiti bližajoče se čete vojščakov, je smuknil Demetriji v stransko ulico ter prišel do Benjosefa po ovinku.

Se nadaljuje

Našim rajnim, foto: Alenka Veber

KRIŽANKA

KRIŽANKA 2311	MALO-MARNO, NESKRIBNO	ODDAJANJE VALOV ALI DELCEV	ŽENSKO IME	GLAVNO MESTO JEMNA	SOGLASNIKI V BESEDI VERIGA	MOŠKO IME GRŠKEGA POREKLA	RAZBOJNIK, NASILNEŽ	SLOVENSKA POLITIČNA STRANKA	BITJE BREZ B	12. ČRKA ABECEDE	VEZNIK
PRAZNIK 1. NOVEMBRA											
MOŽNOST NESREČE, ŠKODE										SEVER IVAN PO ŠTAJERSKO	
JEZUSOVI ŽIVLJENJEPISI											OSVEŽUJOČA PIJAČA IZ ORANŽNEGA SOKA
HRANA IZRAELCEM V PUŠČAVI					JERNEJ OSREDKAR JAVNI IZBOR			LEVO BREZ L ŠTEVILO			
MARIJINA MAMA				VZHOD ŽIVA STVAR		VODEB EVA PTICE		ERNEST ROTAR INDIJANSKA ŽENA			
ROBERT JERAJ			VEDA O RASTLINAH MARTIN VRTACNIK								
 UMET. ZGODOV. CEVC RAZSVETLJENJE										NORVEŠKA OBRATNIKOVA PRIBOR	
SEVER		STIK ZA ELEKTRIKO (MN) LIT. ZGOD. ANTON						BENEŠKI VLADAR METER			
PAVEL STOPAR			SOGLASNIKI V B. JETIKA ŠTEFAN BOŽIČ			ŽENSKO IME LITURGIČNA GLASBA					
NASELJE PRI ŠENČURJU							KEMIJSKI ELEMENT VSE KAR RASTE				
IZRASTEK V ČELJUSTI				ŠPANJA TERMOELEKTRARNA		MORSKA RIBA KALIJ					
NOSAN DANIEL		TONA NEGATIVNO ČUSTVO		GORENJSKO GL. MESTO LJUBLJANSKI SIMBOL							GOVEJI MLADIČ
POMEŠANE ČRKE IMENA JANEZ					VZDRŽEN ČLOVEK VRSTA PAPIGE						
ONA (2. SKLON)				OTOK V SREDOZ. MOR. 2. ČRKA ABECEDE						6. ČRKA ABECEDE EMA JUG	
ZAMEJSKA NOVINARKA IZ GORICE ERIKA							JUG SEVER	ŠPAN. DOLOČNI ČLEN 15. ČRKA ABECEDE			
REKA BREZ R				PLANINA V GOZDU MARTULJKU							

MALO ZA ŠALO

- »Moj stric je numizmatik.«
- »Kaj je to?«
- »To je človek, ki zbira kovance.«
- »Takemu smo včasih rekli berač.«

Plešec se je ogledoval v zrcalu in si bil všeč.
»Šestdeset let imam in niti enega sivega lasu!«

Ko pride očka domov, ga Metka sprejme zelo prijazno, zato jo pohvali pred sinom:

- »Le poglej, kako me je ljubeznivo sprejela!«
- »Tudi jaz bi te, če bi razbil novo vazo,« je rekel Miha.

Pred rojstnim dnevom pravi mama svojima sinovoma:

- »Za rojstni dan si želim le dva pridna otroka.«
- »Odlično,« pravi starejši, »potem bomo štirje.«

V stanovanju je počila cev in vse je poplavljen, zato mama pošlje Janezka k teti.

Čez dve uri pa je Janezek spet doma, z listkom v roki:

- »Vračam ti Janezka, pošlji mi raje poplavo.«

- »Ta kava je res odlična!«
- »Saj je iz Brazilije.«
- »Pa še vedno vroča?«

Tomaž pravi starejši sestri:
»Joj, kako slabo izgledaš! Ali si bolna?«
»Ne. Shujševalno kuro imam, že tri kilograme sem shujšala.«
»To je pa čisto nekaj drugega. Res, sijajno izgledaš!«

»Zakaj se držiš tako kisló?«
»Zdravnik je ugotovil, da imam preveč sladkorja.«

»Ne morem odvaditi mame, da bi ne hodila spat pozno ponoči,« se pritožuje pubertetnica.
»Zakaj pa tako dolgo bedi?«
»Mene čaka, da se vrnem.«

REŠITEV KRIŽANKE št. 2310

KRIŽANKA 2310	JAS V OBČINI LUBNO OB SAVINI	KANADSKA PROVINC	ZNAČEK GRETA	NI STAR AMPAK ...	RUSKO MOSKO IME	DOLŽNKA MELA ZA TEAMNE	ŠPANJA	DOLOČNA PRAVILA	SMOLK MARIAN	TVORBA V KRAJEM JANJAH	TRIGOVINA S STARIH KRAJEM
SEVA NEDELJA V OKTOBRU	R	O	Ž	N	O	V	E	N	S	K	A
AFRIŠKA DREŠAVA	A	N	G	O	L	A	O	M	A	N	
DOMEN TRIDAN	D	T	PREMIRANJE TRAKA ELEKTRICNA VOZNIK	V	E	T	E	R	P	P	T
POLSKA CVETKA	M	A	K	G	E	R	M	A	N	I	
ARABSKA DREŠAVA	I	R	A	K	L	N	A	I	K		
VSE BELU BLEDA	R	I	B	N	O	A	U	K	V		
ŠVEDSKI SEMAJ PREDK	J	O	E	L	O	S	A				
6. ČRKA ABECEDE	E	L	KALJ ŠVEDSKA	K	O	L	T	A	R		
HAJA LUČ	S	S	A	T	J	A	N	I			
SEZONNE SEI ZNAN STAVNE NIKOLAJ ...	K	O	P	E	R	N	I	K	T	A	
LIRSKA PESER HYALINICA	O	D	A	T	A	M	A	R	T		
KRIZ	R	A	Z	P	E	L	O	I	M		
OSTRINA RASTLINA PASTURKA	I	R	I	S	O	L	J	N	I	K	
FRANCIJA	F	N	I	L	A	K	T	M			
IREM MOZETIC	E	M	C	A	R	Z	A	R	E		
MESTO NA OSRENI SIZEM	J	E	S	E	N	I	C	E	A	T	